Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz ● 2018 йил 15 август, № 167-168 (7125-7126) Чоршанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ҲАР БИР ТАРМОҚ, ҲУДУД ВА ЙЎНАЛИШ БЎЙИЧА ИНВЕСТИЦИЯВИЙ СТРАТЕГИЯ ИШЛАБ ЧИҚИЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 14 август куни мамлакатимиз иқтисодиётига тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш масаласига бағишланган видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Унда Бош вазир ва унинг ўринбосарлари, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, вазирлик ва идоралар, компания ва уюшмалар раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, мамлакатимизнинг хориждаги дипломатик ваколатхоналари раҳбарлари иштирок этди.

Давлатимиз раҳбарининг қарори билан ўтган ойда тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар иштирокидаги 64 миллиард долларлик 849 лойиҳа рўйхати шакллантирилди. Уларнинг 456 тасини 2018 йилда, 125 тасини 2019 йилда, 268 тасини истиқболда амалга ошириш белгиланган.

Президентимиз жорий йилда 5 миллиард 800 миллион доллар миқдорида тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар жалб қилиниши зарурлигини алоҳида таъкидлади.

Бу борада тартиб-интизом ва самарадорликни таъминлаш мақсадида жорий йилга белгиланган лойиҳаларни амалга ошириш учун нафақат Инвестициялар бўйича давлат қўмитаси ва тармоқ идоралари раҳбарлари, балки Бош вазир ва унинг ўринбосарлари, вазирлар, қўмиталар раислари ҳамда Президент давлат маслаҳатчилари шахсан масъул этиб бириктирилди.

Масалан, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири барча инвестиция лойиҳаларига умумий раҳбарлик қилиш билан бирга, 144 та лойиҳа, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари 18 та лойиҳа бўйича тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар жалб этилишига бош-қош бўлади.

Йиғилишда инвестицияларни жалб этиш бўйича ижро натижаси қониқарсиз экани қайд этилди. Масалан, Тошкент шаҳрида тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ҳисобидан бажарилиши режалаштирилган ишлар ҳажми 7 фоизгагина етган. Вилоятлар кесимида оладиган бўлсак, мисол учун, Хоразмда тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар иштирокидаги лойиҳалар қиймати атиги 10 миллион долларни ташкил этади. Бу мамлакат бўйича энг паст кўрсаткичдир.

Йиғилишда қайси раҳбар қандай инвестиция лойиҳаларига масъул экани, уларнинг қиймати ва бажарилиш муддатлари бирма-бир муҳокама қилинди. Тўғридан-тўғри хорижий сармояларни жалб этиш ҳолати бўйича мутасаддиларнинг ҳисоботлари тингланди.

Бош вазир ўринбосарлари, ҳокимлар ва тармоқлар раҳбарларига тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар иштирокидаги лойиҳаларни вақтида ва сифатли бажариш, янгиларини ишлаб чиқишни таъминлаш топширилди. Бунинг учун жадвал асосида ҳар ҳафта ҳудудларга чиқиш, лойиҳа ташаббускорлари билан алоқада бўлиш ва уларнинг муаммоларини аниқлаш, автоматлаштирилган мониторинг тизимини жорий этиш, жойларда халқаро инвестиция форумларини ўтказиш лозим.

— Лойиҳаларни амалга ошириш мониторингини автоматлаштирилган тизимга ўтказмас эканмиз, бу борадаги муаммоларни ўз вақтида аниқлай олмаймиз. Бу тизим тўғридан-тўғри хорижий сармоя киритаётган инвесторларга амалий кўмаклашиши, уларнинг ишини осонлаштириши зарур, — деди Шавкат Мирзиёев.

Давлатимиз раҳбари шу ой охирида Жиззахда халқаро инвестиция форуми ва Товар ишлаб чиқарувчиларнинг миллий кўргазмасини ўтказиш кўзда тутилаётганини қайд этар экан, мазкур тадбирларни юксак савияда ўтказиш учун барча чоралар кўрилиши зарурлигини таъкидлади. Ҳар бир вазирлик, ҳокимлик ва хўжалик бирлашмалари раҳбарлари ўзи масъул бўлган тармоқ, ҳудуд ва соҳа бўйича махсус тақдимотлар тайёрлаб, ушбу форумда намойиш қилиши, мамлакатимизнинг хориждаги элчихона ва ваколатхоналари бундай анжуманларда қатнашиш учун камида 4-5 тадан салоҳиятли инвесторларни топиши керак.

Йиғилишда маҳаллий ҳокимликлар раҳбарларининг хорижий давлатларга қилган хизмат сафарлари натижаларига ҳам эътибор қаратилди.

Аввал берилган топшириққа мувофиқ, Ишчи гуруҳ томонидан бу борадаги ишлар ўрганилгани, хусусан, Фарғона, Андижон, Наманган, Хоразм вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасида бир қатор тизимли муаммолар аниқлангани қайд этилди. Ушбу ҳудудларда фармацевтика, электротехника ва машинасозлик соҳасида кенг имкониятлар мавжуд бўлса-да, асосан, қурилиш материаллари ва тўқимачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш, мева-сабзавотни қайта ишлаш лойиҳалари билан чекланилгани танқид қилинди. Юқори технологик тармоқларга асосланган лойиҳалар бўйича ҳеч қандай таклиф киритилмаган.

Кўпчилик делегация аъзоларининг мақсадли дастури бўлмагани, хорижликларга ҳудуднинг иқтисодий салоҳияти бўйича аниқ маълумотлар берилмагани, айрим келишувлар қоғозда қолиб кетаётгани кўрсатиб ўтилди. Масалан, жорий йилнинг март ойида Бельгияга борган Наманган вилояти делегацияси Норин туманида 200 бош қорамолга мўлжалланган чорвачилик комплексини ташкил этиш бўйича 3 миллион долларлик лойиҳа келишувини имзолаган. Бироқ орадан 5 ой ўтганига қарамасдан, уни амалга ошириш бўйича ҳеч қандай иш бошланмаган.

Инвестиция қулай муҳитни талаб қилади. Мамлакатимизда инвестициявий муҳитни янада яхшилаш борасидаги ишлар жадал давом этмоқда. Лекин вазирлик ва идораларда, ҳокимликларда бугунги кун, яқин ва узоқ истиқболга мўлжалланган инвестициявий стратегия йўқ, яъни ташаббускорлик кўзга ташланмаяпти.

Инвестициялар бўйича давлат қўмитаси ва Ташқи ишлар вазирлиги маҳаллий делегацияларнинг хорижий мамлакатларга хизмат сафарлари олдидан ташрифнинг мақсади, таклиф этилаётган лойиҳалар ва кутилаётган амалий натижалар бўйича тақдимот ўтказиш тартибини жорий этиши зарурлиги таъкидланди. Хизмат сафарида эришилган келишувлар бўйича "йўл хариталари" ва тармоқ жадваллари ишлаб чиқиш ҳамда қатъий ижро этиш, тармоқ ва йўналишларни назарда тутувчи Инвестициявий стратегия лойиҳасини тайёрлаш бўйича топшириқлар берилди.

ЎзА.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИ

ЁШЛАРНИ МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ВА ЖИСМОНИЙ БАРКАМОЛ ЭТИБ ТАРБИЯЛАШ, УЛАРГА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ БЕРИШ ТИЗИМИНИ СИФАТ ЖИҲАТИДАН ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Мамлакатимизда баркамол авлодни шакллантириш, ёшларни маънавий-ахлоқий ва жисмонан соғлом этиб тарбиялаш, уларни олиб борилаётган ислоҳотларнинг фаол иштирокчисига айлантиришга қаратилган чора-тадбирлар изчил амалга оширилмоқда.

Жумладан, мактабгача таълимнинг замонавий тизими, 11 йиллик умумий ўрта таълим жорий қилинмоқда, замонавий олий таълим муассасалари ҳамда нуфузли хорижий университетларнинг филиаллари ташкил этилмоқда.

Ёшларнинг бандлигини таъминлаш ва уларни тадбиркорлик фаолиятига кенг жалб қилиш бўйича ишларни мутлақо янги тизим асосида ташкил этиш ва амалга ошириш мақсадида "Yoshlar — kelajagimiz" Давлат дастури қабул қилинди.

Ёшлар билан доимий мулоқот қилиш мазкур соҳадаги долзарб муаммоларни аниқлаш ва ҳал этишда давлат органлари ва жамоат ташкилотлари фаолиятининг ажралмас қисмига айланиб бормоқда.

Шу билан бирга, амалга оширилган ишларнинг таҳлили бу борада айрим муаммолар сақланиб қолаётганлигини кўрсатмоқда. Хусусан:

биринчидан, ёш авлод онгига Ватанга содиқлик ва унинг тақдири учун дахлдорлик ҳиссини сингдиришга, уларда ёт ғоя ва қарашларнинг салбий таъсирига нисбатан мафкўравий иммунитетни шакллантиришга қаратилган чора-тадбирлар етарли даражада самара бермаяпти;

иккинчидан, миллий ва умуминсоний қадриятларга содиқлик, диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувликни мустаҳкамлаш, шунингдек, экстремизм, терроризм ва бошқа бузғунчи ғояларга нисбатан муросасизликни шакллантириш юзасидан давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг фаолияти ҳамон талаб даражасида эмас;

учинчидан, ўқувчи-ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш учун зарур бўлган маданий-кўнгилочар объектлар, мактабдан ташқари таълим муассасалари, шу жумладан, жойларда турли ижодий ва таълим тўгараклари, спорт секцияларининг етишмаслиги болаларнинг соғлом руҳда тарбияланишига ва тўғри ҳаёт йўлини танлашига салбий таъсир кўрсатмоқда;

тўртинчидан, ўқитувчи ва мураббийларнинг ижтимоий мавқеи ва нуфузи пасайиб кетганлиги, уларни моддий ва маънавий рағбатлантириш тизими бугунги кун талабига мутлақо жавоб бермаслиги ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш ҳамда мустақил дунёқарашини шакллантириш борасида жиддий муаммоларни келтириб чиқармоқда;

бешинчидан, ёшларнинг олий таълим муассасаларига қамраб олиниш даражаси пастлиги, етакчи хорижий олий таълим муассасалари билан ўзаро ҳамкорлик етарлича йўлга қўйилмаганлиги малакали кадрларнинг етишмаслигига ва олиб борилаётган ислоҳотлардан кўзланган мақсадга тўлиқ эришилмаслигига сабаб бўлмоқда;

олтинчидан, соҳада қонун бузилиши ҳолатларининг сақланиб қолаётганлиги, шу жумладан, ёшларни қўллаб-қувватлашга ажратилаётган маблағларнинг мақсадли сарфланишида назоратнинг етарли даражада эмаслиги тизимли муаммоларни юзага чиқармоқда.

(Давоми 2-бетда).

УМУМХАЛҚ ХАЙРИЯ ҲАШАРИ ВА ҚУРБОН ҲАЙИТИ БАЙРАМИ МУНОСИБ ЎТКАЗИЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Арипов раҳбарлигида 2018 йил август ойида мамлакатимизнинг барча ҳудудида ободонлаштириш ва тозалик ойлиги, 18-19 август кунлари умумхалқ хайрия ҳашарини ташкил этиш ва Қурбон ҳайитини нишонлашга тайёргарлик кўриш, уни муносиб ўтказиш масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди. Унда вазирлик ва идоралар раҳбарлари, тегишли ташкилотлар вакиллари иштирок этди.

Дастлаб, 18-19 август кунлари мамлакатимиз бўйлаб ўтказиладиган умумхалқ хайрия ҳашарини муносиб ташкил этиш билан боғлиқ масалага тўхталиб ўтилди.

Мустақиллигимизнинг йигирма етти йиллиги ва Қурбон ҳайити байрамини муносиб нишонлашга тайёргарлик кўриш, юртимизда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишларига алоҳида дахлдорлик ҳиссини шакллантириш, халқимиз орасида миллий қадриятларимизга хос бўлган меҳр-оқибат ва ҳамжиҳатликни янада кучайтириш, беғараз ёрдам, меҳр-мурувват каби эзгу фазилатларни юксалтириш, ёшларимизни юксак инсоний туйғулар руҳида ватанпарвар ва фидойи этиб тарбиялаш, маҳаллалар, аҳоли турар-жойларини ободонлаштириш ва республиканинг барча ҳудудида санитария ҳолатини яхшилаш мақсадида 2018 йилнинг август ойи мамлакатимизда ободонлаштириш ва тозалик ойи деб эълон қилинди.

Ҳашар кунлари аҳоли, айниқса, ёшлар онгида "Ободлик кўнгилдан бошланади" деган ғояни чуқур сингдириш, ўз уйини, маҳалласини, иш жойини тоза, озода сақлаш, обод бўлишига ҳисса қўшиш, бу жараёнларга маҳалла аҳолиси, корхона ва ташкилотлар ишчи-ходимларини уюшган ҳолда, жамоа бўлиб иштирок этишини таъминлаш муҳим аҳамият касб этади.

➡4

Эксклюзив интервью

ШҲТ тинчлик ва дўстлик сарҳадларини мустаҳкамлайди

Шу йил июнь ойида Хитойнинг Циндао шаҳрида Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг 18-саммити бўлиб ўтди. Экспертлар уни тарихий ва қатор муҳим ташаббуслар қўллаб-қувватлангани боис, ҳатто ташкилотнинг кейинги даврини белгилаб берди, дея таърифламоқдалар. Ана шу саммитда ШҲТга аъзо давлатлар раҳбарлари Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти директори Владимир Норовни ШҲТ Бош котиби лавозимига тасдиқладилар. У 2019 йил 1 январдан ўз лавозимига расман киришади. Мухбиримиз Владимир НОРОВ билан эксклюзив интервью уюштирди.

— Владимир Имомович, Циндао саммитининг асосий натижалари нималардан иборат бўлди?

— Бугунги кунда Шанхай ҳамкорлик ташкилоти бир қатор обрўли ва нуфузли халқаро ташкилотлар орасида ўзининг муносиб ўрнига эга бўлмоқда, минтақавий ва глобал миқёсда хавфсизлик, барқарорлик ва изчил ривожланишнинг таъсирчан омили бўлиб хизмат қиляпти.

Ўз навбатида, қайд этиш жоизки, ташкилот ўз ишида очиқлик ва учинчи томонга қарши йўналмаслик тамойилларига таянмоқда. Ишонч, тенглик, ўзаро манфаат ва маслаҳатлашувлар, маданиятлар хилмахиллигини ҳурмат қилиш, ҳамкорликда ривожланишга интилишга асосланган "Шанхай руҳи"га содиқлик қўшни ва узоқ минтақалар мамлакатлари, халқаро ва ҳудудий ташкилотларнинг ШҲТ билан ҳамкорлик қилишга қизиқишини оширди. ХХРнинг раислик қилган даврида ўтказилган 160 дан зиёд тадбирларнинг ижобий самараси ўлароқ ҳамжиҳатлик ва якдиллик пойдевори янада мустаҳкамланди.

Циндаодаги саммитда давлатлар раҳбарлари Хитойнинг ШҲТга раислик қилган йил якунларини, келгусидаги ҳамкорлик режаларини атрофлича муҳокама қилдилар, шунингдек, ташкилотнинг ривожланиш йўналишларини белгилаб олдилар. Ушбу саммит бир қанча омиллар орқали ШҲТ фаолиятида янги даврни бошлаб бериб, тарихий аҳамият касб этади:

Биринчидан, ШҲТга аъзо мамлакатлар етакчиларининг Циндаодаги учрашуви ташкилотга янги аъзолар — Ҳиндистон ва Покистон қўшилганидан кейинги илк саммит.

➡3

ЯНГИ НАМУНАДАГИ ГУВОҲНОМАЛАР ТОПШИРИЛДИ

Пойтахтимизда Ўзбекистон Фанлар академиясининг академикларига янги намунадаги гувоҳномалар топширилди.

Шу муносабат билан ташкил этилган тадбирда тегишли вазирлик ва идоралар, илм-фан доираси вакиллари, академиклар, давлат ва жамоат ташкилотлари мутасаддилари иштирок этди.

Президентимиз раҳбарлигида 2018 йил 20 июль куни Ядро физикаси институтида Фанлар академияси ва илмий-тадқиқот институтлари вакиллари, олимлар, ёш тадқиқотчилар билан учрашув бўлиб ўтган эди. Мулоқотда академиклар гувоҳномасининг янги намунасини ишлаб чиқиш, академикларни гувоҳнома билан тегишли вазирликлар ва идораларга ҳеч қандай тўсиқсиз киришини таъминлаш юзасидан билдирилган таклифлар тўлиқ қўллаб-қувватланди. Давлатимиз раҳбарининг топшириғига кўра, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан академикларнинг янги намунадаги гувоҳномаси ишлаб чиқилди.

➡4

АЗИЗ ВА ЯГОНАМСАН, ЖОНАЖОН ЎЗБЕКИСТОНИМ!

27

«Энди ҳар қанча меҳмон кутсак ярашади»

Тонг саҳарда, қуёшнинг заррин нурлари ҳали ёйилиб улгурмасданоқ шаҳар бўсағасидаги Боғишамол адирликларида ястанган сокин мавзе аллақачон уйғонган, қатор тизилган қирқ бешта чодир-палаткада қўним топган қурувчилар бунёдкорлик ишларига шайланган бўлади. Бу — қайноқ ҳаёт нафаси уфуриб турган, таъбир жоиз бўлса, Андижон заминидаги улкан яратувчиликнинг тимсолига айланган Мустақилликнинг 27 йиллигига аталган янги маҳалланинг бугунги манзараси.

Намунавий лойиҳалар асосида атиги 35 кунда қуриб битказилган

82 та

уй яқиндагина ўз эгаларига тантанали равишда топширилган эди. Ҳеч қанча вақт ўтмай бу ерда қўшимча

140 та

уй-жой бунёд этишга киришилди. Учинчи босқичда эса

900 та

ҳовли-жой қад ростлайди.

➡4

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИ

ЁШЛАРНИ МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ВА ЖИСМОНИЙ БАРКАМОЛ ЭТИБ ТАРБИЯЛАШ, УЛАРГА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ БЕРИШ ТИЗИМИНИ СИФАТ ЖИҲАТИДАН ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Қайд этилган муаммоларни бартараф этиш, ёш авлодни тарбиялаш борасидаги ишларни янада такомиллаштириш, таълим-тарбия сифатини мазмун жиҳатидан янги босқичга кўтариш, ўқитувчилик касбининг нуфузини ошириш мақсадида, шунингдек, 2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясига мувофиқ:

1. Қуйидаги устувор йўналишларни назарда тутувчи Ёшларни маънавий-ахлоқий ва жисмоний баркамол этиб тарбиялаш, уларга таълим-тарбия бериш тизимини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури (кейинги ўринларда Дастур деб юритилади) 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин:

юксак маънавиятли, қатъий ҳаётий позиция, кенг дунёқарашга эга бўлган фидойи ва ватанпарвар ёшларни тарбиялаш;

ёшларни ёт ғоялар таъсиридан ҳимоя қилиш, уларни миллий ва умуминсоний қадриятларга содиқлик, диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувлик руҳида тарбиялаш;

педагог ходимларнинг қадр-қиммати ва нуфузини ошириш, уларнинг моддий-маънавий ва ижтимоий ҳимоясини кучайтириш;

ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, улар ўртасида ҳуқуқбузарликлар ва жиноятлар содир этилишининг олдини олиш;

ёшлар жисмоний тарбия ва спорт билан мунтазам шуғулланиши учун шарт-шароитлар яратиш, улар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш;

ўқувчи-ёшларни ижтимоий муҳофаза қилиш, ижтимоий эҳтиёжманд оилалар фарзандларини моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш.

Белгилансинки, вазирликлар, идоралар ва ташкилотларнинг раҳбарлари Дастурнинг ўз вақтида, тўлиқ ва сифатли бажарилиши учун шахсан масъул ҳисобланади.

2. Ёшлар масалалари бўйича республика идоралараро кенгаши (А. Н. Арипов):

вазирлик ва идораларнинг мутахассислари, фуқаролик жамияти институтлари вакилларини жалб этган ҳолда Дастурнинг амалга оширилиши бўйича ишчи гуруҳларни ташкил этсин, уларнинг самарали ишлашини таъминласин;

Дастурда назарда тутилган тадбирларнинг ўз вақтида ва сифатли амалга оширилишини таҳлил қилиб борсин;

таълим-тарбия соҳасида қонун бузилиши ҳолатларининг сабаб ва шарт-шароитларини ўрганиш ҳамда уларни бартараф этиш, жойларда ёшларни қўллаб-қувватлашга ажратилаётган маблағларнинг мақсадли сарфланиши устидан назоратни ўрганиш бўйича аниқ чора-тадбирларни белгиласин.

3. Умумий ўрта таълим муассасалари ходимларининг базавий тариф ставкалари:

а) 2018 йил 1 сентябрдан:

бошланғич синф ўқитувчилари учун 1,1 бараварга;

юқори синф ўқитувчилари учун ўртача 1,24 бараваргача;

директор, унинг ўринбосарлари ва ахборот-ресурс маркази (кутубхона) мудирлари ва кутубхоначилари учун 1,1 бараварга оширилсин.

б) 2019 йил 1 январдан:

олий тоифали ўқитувчилар учун 1,25 бараварга;

биринчи тоифали ўқитувчилар учун 1,2 бараварга;

иккинчи тоифали ўқитувчилар учун 1,15 бараварга;

мутахассис ўқитувчилар учун 1,1 бараварга;

директор, унинг ўринбосарлари, ахборот-ресурс маркази (кутубхона) мудирлари ва кутубхоначилари учун 1,1 бараварга оширилсин.

4. Умумий ўрта ва ўрта махсус таълим муассасаларида, улардаги ўқувчилар сонидан келиб чиқиб, 2018 йил 1 сентябрдан бошлаб психолог штат бирлиги қуйидагича белгилансин:

250 нафаргача — 1 штат бирлигида;

250 нафардан 800 нафаргача — 1,5 штат бирлигида;

800 нафардан 1600 нафаргача — 2 штат бирлигида;

1600 нафардан 3000 нафаргача — 2,5 штат бирлигида;

3000 нафар ва ундан ортиқ — 3 штат бирлигида.

Умумий ўрта ва ўрта махсус таълим муассасаларида олий маълумотли психологлар учун базавий тариф ставкалар 2018 йил 1 сентябрдан ушбу муассаса мутахассис ўқитувчилар базавий тариф ставкаларининг 90 фоизига тенглаштирилсин, 2019 йил 1 январдан эса 1,1 бараварга оширилсин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси 2018 йил 1 ноябрга қадар муддатда ўқувчиларни психологик-педагогик қўллаб-қувватлаш ишларини янада такомиллаштириш бўйича ҳукумат қарорини қабул қилсин.

5. Умумий ўрта таълим мактаби ўқитувчиларининг дарс ва тўгарак машғулотларини ташкил этиш ҳамда синф журналини юритишдан ташқари бошқа педагогик юкламалар бўйича ҳисоботлар ва қўшимча маълумотларни талаб қилиш қатъиян тақиқлансин.

6. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси, Молия вазирлиги, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги билан биргаликда 2018 йил 1 ноябрга қадар илғор хорижий тажрибадан келиб чиқиб, директор жамғармаси маблағлари ҳисобидан умумтаълим муассасаларининг ўрнак кўрсатган педагог кадрларни фаолиятининг натижавийлиги асосида рағбатлантиришнинг шаффоф тизимини жорий этиш юзасидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Молия вазирлиги, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши икки ой муддатда:

ҳудудий, республика ва халқаро фан олимпиадаларида совринли ўринларни қўлга киритган ўқувчиларни тайёрлаган педагог кадрларга энг кам иш ҳақининг 5 бараваридан 50 бараваригача миқдорда бир марталик пул мукофоти бериш тартибини;

умумий ўрта таълим муассасалари фаолиятини молиялаштириш манбаларини диверсификация қилиш ва асосий фаолияти бўйича қўшимча пуллик хизматлар кўрсатиш тартибини;

таълим ривожига муносиб ҳисса қўшган, давлат мукофотларига сазовор бўлган педагог кадрларни давлат ва хўжалик бошқаруви органларига қарашли санаторий-соғломлаштириш муассасаларида имтиёзли шартларда соғломлаштириш тартибини назарда тутувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Қурилиш вазирлиги ҳамда Иқтисодиёт вазирлиги Молия вазирлиги, Марказий банк, “Ўзшаҳарқурилишинвест” ва “Қишлоққурилишинвест” инжиниринг компаниялари билан биргаликда икки ой муддатда ҳар йили қишлоқ ва шаҳарларда намунавий лойиҳалар бўйича қурилаётган арзон уй-жойларнинг бир қисмини халқ таълими тизимидаги педагог ходимларга 20 йил муддатга, 3 йиллик имтиёзли давр ҳамда биринчи 5 йил мобайнида йиллик 7 фоиз ставкаси билан ва кейинги даврда Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг қайта молиялаштириш ставкаси миқдорида дастлабки бадали 10 фоиз бўлган ипотека кредити сифатида бериш, шунингдек, “Ҳар бир оила — тадбиркор” дастури доирасида педагог ходимларнинг оила аъзоларига иссиқхона ташкил этиш, қорамол, парранда сотиб олиш ва тадбиркорлик фаолияти учун 3 йиллик муддатга, 6 ойлик имтиёзли давр билан, йиллик 7 фоиз ставка миқдорида кредитлар бериш тартибини ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда тасдиқлаш учун киритсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Молия вазирлиги, Марказий банк, бошқа манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда уч ой муддатда Халқ таълими вазирлиги ҳузурида халқ таълими тизимидаги ходимлар учун ипотека кредити, автотранспорт воситаси сотиб олиш ва бошқа мақсадлар учун истеъмол кредитлари беришни молиялаштириш бўйича махсус жамғармани ташкил этиш, унга Ўзбекистон Республикаси Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ҳисобидан 100 миллион АҚШ доллари ажратиш ҳамда халқаро молия институтларининг маблағларини жалб этишни назарда тутувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан тақдим этилган рўйхат бўйича халқ таълими тизимидаги педагог ходимларга истеъмол кредитлари, шу жумладан, автотранспорт воситалари сотиб олиш учун махсус жамғарма ҳисобидан қуйидаги шартларда кредитлар бериш тартиби ўрнатилсин:

кредитни бериш муддати — 1 йил имтиёзли давр билан 5 йил муддатга;

дастлабки бадал суммаси — сотиб олинаётган автотранспорт воситаси қийматининг 25 фоизи;

кредит учун фоиз ставкаси — Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг қайта молиялаштириш ставкасидан кўп бўлмаган миқдорда.

11. “Ўзавтосаноат” АЖ Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан тақдим этиладиган педагог ходимлар рўйхати асосида улар томонидан тижорат банклари кредитлари ҳисобига харид қилинадиган автотранспорт воситалари ажратилишини таъминласин.

12. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши билан биргаликда икки ой муддатда халқ таълими соҳасида ёшларни ватанпарварлик ғояларига садоқат руҳида тарбиялашга муносиб ҳисса қўшган халқ таълими тизими ходимлари учун мукофот таъсис этиш бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

13. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ва вилоятлар ҳокимликлари Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги билан биргаликда 2018 — 2020 йилларда педагогик касбнинг юксак ижтимоий мавқеи ва обрўсини тарғиб қилувчи “Ўқитувчи ва мураббийлар хиёбонлари”ни ташкил этсин.

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги Қурилиш вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Бадиий академияси, Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси, “Ҳунарманд” уюшмаси билан биргаликда бир ой муддатда “Ўқитувчи ва мураббийлар хиёбонлари”нинг концепцияси ва намунавий лойиҳасини ишлаб чиқсин ҳамда белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

13. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2018/2019 ўқув йилидан бошлаб умумтаълим мактаблари, шу жумладан, ихтисослаштирилган мактаблар, санъат ва маданият мактаб-интернатлари, олимпия захиралари мактаб-интернатлари ҳамда академик лицейлар битирувчиларига аъло билими, намунали хулқи ва жамоат ишларидаги фаоллиги учун олтин ва кумуш медаллар билан тақдирлаш тартибини жорий этиш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

Белгилансинки:

олтин медаль умумий ўрта таълим муассасаларининг 9-синфини битирганлик тўғрисидаги аъло даражали шаҳодатномаси мавжуд, 10-11-синфлардаги барча фанлардан оралиқ, якуний назоратлари, чораклик ва йиллик баҳолари аъло бўлган, намунали хулқ-атвори ва жамоат ишларида фаоллик кўрсатган 11-синф битирувчиларига берилади;

кумуш медаль умумий ўрта таълим муассасаларининг 9-синфини битирганлик тўғрисидаги аъло даражали шаҳодатномаси мавжуд, 10-11-синфлардаги барча фанлардан йиллик баҳолари аъло бўлган, намунали хулқ-атвори ва жамоат ишларида фаоллик кўрсатган 11-синф битирувчиларига берилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддатда умумий ўрта таълим муассасалари битирувчиларини аъло баҳоларга ўқиганлиги, намунали хулқ-атвори ва жамоат ишларидаги фаоллиги учун олтин ва кумуш медаллар билан тақдирлаш тартибини тасдиқласин.

14. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси, Халқ таълими вазирлиги ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан биргаликда уч ой муддатда умумий ўрта, ўрта махсус, касб-ҳунар, олий таълим, мактабдан ташқари таълим соҳасида давлат-хусусий шерикликни ривожлантириш бўйича илғор хорижий тажрибани, шунингдек, жойлардаги имкониятлардан келиб чиққан ҳолда ўрганиб, белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин.

15. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ташқи ишлар вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси, тасарруфида олий таълим муассасалари бўлган вазирлик ва идоралар, Ўзбекистоннинг хорижий мамлакатлардаги дипломатик ваколатхоналари раҳбарлари билан биргаликда икки ой муддатда жаҳондаги олий таълим муассасалари рейтингида 1000 талик рўйхатга кирадиган хорижий олий таълим муассасаларининг, шу жумладан, педагогика йўналишидаги олий таълим муассасаларининг филиал (факультет)ларини Ўзбекистон Республикасида лицензия олмасдан ва бошқа имтиёзли шартларда ташкил этиш масаласини ўрганиб чиқсин ҳамда аниқ таклифлар киритсин.

16. Қуйидагилар тақиқлансин:

халқ таълими ходимларини хизмат мажбурияти билан боғлиқ бўлмаган ишларга, мажбурий меҳнатга, шу жумладан, туман ва шаҳарлар ҳудудларини ободонлаштириш ҳамда кўкаламзорлаштириш ишлари, мавсумий қишлоқ хўжалиги ишлари ҳамда бошқа турдаги ишларга жалб қилиш;

халқ таълими ходимларини уларнинг касбий фаолияти билан боғлиқ бўлмаган йиғилишлар ва бошқа тадбирларга жалб қилиш, уларнинг босма нашрларга мажбуран обуна бўлишини ташкил этиш;

халқ таълими муассасалари фаолиятини қонун ҳужжатларида назарда тутилмаган асосларга ва ўрнатилган тартибга риоя этмаган ҳолда текшириш.

Давлат органлари ва ташкилотлари раҳбарлари мазкур талаблар бузилган ҳолларда тегишли жавобгарликка тортилиши ҳақида қатъий огоҳлантирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги билан биргаликда педагог ходимларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини чеклаш ҳолатларини ўз вақтида аниқлаш ва бартараф этиш мақсадида қонун ҳужжатлари талабларига риоя этилиши устидан мунтазам равишда назорат тадбирларини ўтказсин ҳамда айбдор шахсларнинг жавобгарликка тортилишини таъминласин.

17. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги билан биргаликда бир ой муддатда Халқ таълими вазирлиги, унинг ҳудудий тузилмалари фаолиятини янада такомиллаштириш, шу жумладан, унинг ташкилий тузилмасини қайта кўриб чиқиш ва штатлар сонини мақбуллаштириш орқали таълим соҳасига бошқарувнинг илғор услубларини жорий этиш юзасидан таклифлар киритсин.

18. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги 2019 йил 1 августга қадар Молия вазирлиги, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси билан биргаликда умумий ўрта таълимнинг амалдаги таянч ўқув режасини қайта кўриб чиқиб, 2019/2020 ўқув йилидан бошлаб 10 фоизга қисқартириш ҳамда мазкур фанлар бўйича дарс соатлари қисқартирилган мутахассисларни талаб юқори бўлган бошқа ўқув фанларга бепул қайта тайёрлаб ўтказиш юзасидан таклиф киритсин.

21. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ушбу қарор ва дастурларни амалга ошириш билан боғлиқ харажатларни молиялаштириш учун зарур маблағларни 2018 йил учун ажратсин ҳамда 2019 йилдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети харажатлари параметрларида назарда тутсин.

22. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда икки ой муддатда қонун ҳужжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартиш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

23. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А. Н. Арипов, Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчилари А. А. Абдувахитов ва Қ. К. Куранбаев, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А. А. Абдухакимов ва Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — молия вазири Ж. А. Қўчқоров зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти **Ш. МИРЗИЁЕВ**

Тошкент шаҳри,
2018 йил 14 август

Ўқитувчи ва мураббийлар меҳнатига яраша ҳақ олади

Шундай касб эгалари борки, уларнинг жамиятимиз тараққиёти, ёшларимиз таълим-тарбияси, инсонларга зиё тарқатишдаги роли бениҳоя улкан. Ана шундай касб эгаларидан бири — ўқитувчи ва мураббийлардир. Бежиз устозлар келажагимиз бунёдкорларига менгзалмайди. Зеро, инсонни инсон қилиб камол топтиришда, унга билим ва одамийлик, меҳр-оқибат, эзгу орзу-ниятлар билан яшаш туйғуларини сингдиришда уларнинг ҳиссаси беқиёс.

Аммо сўнгги йилларда устозу муаллимларга эътибор бир оз сусайган, уларнинг кундалик турмушию шароит ҳамда аҳволидан хабар олинмай қўйилгани ҳам айни ҳақиқат. Оқибатда ёшлар тарбиясига қаратилган чора-тадбирлар етарлича самара бермаётган, ўқитувчи ва мураббийларнинг ижтимоий мавқеи ҳамда нуфузи пасайиб кетаётган эди.

Шулардан келиб чиқиб, Президентимиз мамлакатимизда навқирон авлодни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ўқитувчилик касбининг жамиятимиздаги нуфузини янада ошириш мақсадида “Ёшларни маънавий-ахлоқий ва жисмоний баркамол этиб тарбиялаш, уларга таълим-тарбия бериш тизимини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорга имзо чекди.

— Бугунги кунда таълим тизимида жуда катта ислоҳотлар амалга оширилмоқда, — дейди **Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Шерзод Шерматов**. — Масалан, соҳада ортиқча қоғозбозликларга, педагог ходимларни мажбурий меҳнатга жалб қилишга чек қўйиш бўйича қатор ишлар амалга оширилди. Булардан кўзланган асосий мақсад бор эътиборни ёшлар тарбиясига қаратишдан иборат. Янги қабул қилинган қарор эса мана шу йўлдаги эзгу саъй-ҳаракатларнинг мантиқий давомидир. Ушбу ҳужжат, айтиш мумкинки, тарихий аҳамиятга эга.

Қарор билан “Ёшларни маънавий-ахлоқий ва жисмоний баркамол этиб тарбиялаш, уларга таълим-тарбия бериш тизимини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури” тасдиқланди. Унда юксак маънавиятли, қатъий ҳаётий позиция, кенг дунёқарашга эга бўлган фидойи ва ватанпарвар ёшларни тарбиялаш, уларни ёт ғоялар таъсиридан ҳимоялаш, миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш, педагог ходимларнинг нуфузини ошириш, уларнинг моддий-маънавий ва ижтимоий ҳимоясини кучайтириш, ўғил-қизлар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, ижтимоий эҳтиёжманд оилалар фарзандларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш каби устувор масалалар белгиланган.

Ҳужжатга асосан, умумий ўрта таълим муассасалари ходимларининг базавий тариф ставкалари: 2018 йил 1 сентябрдан: бошланғич синф ўқитувчилари учун 1,1 баравар, юқори синф ўқитувчилари учун ўртача 1,24 бараваргача, директор, унинг ўринбосарлари ва ахборот-ресурс маркази (кутубхона) мудирлари ва кутубхоначилари учун 1,1 баравар оширилади.

2019 йил 1 январдан эса олий тоифали ўқитувчилар учун 1,25 баравар, биринчи тоифали ўқитувчилар учун 1,2, иккинчи тоифали ўқитувчилар учун 1,15, мутахассис ўқитувчилар ҳамда директор, унинг ўринбосарлари, ахборот-ресурс маркази (кутубхона) мудирлари ва кутубхоначилари учун 1,1 баравар оширилади.

Ҳисоб-китобларга кўра, устамалар, синф раҳбарлиги ҳамда дафтар текширганлик учун тўланадиган тўловларни ҳисобга олганда бошланғич синф ўқитувчиларининг солиқлардан кейин қўлига тегадиган ўртача ойлик маоши 34 фоиздан 54 фоизгача, юқори синф фан ўқитувчиларининг ойлик маошлари 47 фоиздан 64 фоизгача, мактаб директори ва уларнинг ўринбосарлариники ўртача 38 — 40 фоиз, ахборот-ресурс маркази (кутубхона) мудирлари ва кутубхоначиларники ўртача 28 фоиз оширилмоқда.

— Мисол учун, олий тоифали юқори синф ўқитувчиси бугунги кунда 1 миллион 529 минг сўм ойлик маош оладиган бўлса, шу йил 1 сентябрдан бошлаб, унинг ойлик иш ҳақи 1 миллион 749 минг сўмни, 2019 йил 1 январдан эътиборан эса бу кўрсаткич 2 миллион 501 минг сўмни ташкил қилади, — дейди **Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги бўлим бошлиғи Адҳам Эшжонов.** — Умуман, бугунги кунга нисбатан ойлик маошларни 64 фоиз ошириш кўзда тутилган. Шунингдек, бошланғич синф ўқитувчиларининг ойлик маоши айни пайтда 1 миллион 627 минг сўм бўлса, жорий йил 1 сентябрдан 1 миллион 749 минг 500 сўм, 2019 йил 1 январдан 2 миллион 501 минг сўм бўлади. Қолаверса, қарор билан мактаб психологларининг ойлик иш ҳақини ҳам кўтариш кўзда тутилган.

Қайд этиш жоизки, ўқувчиларни ақлан ва руҳан соғлом қилиб тарбиялашга яна бир маротаба алоҳида аҳамият қаратилди. Эндиликда ҳар бир таълим муассасасида психолог фаолият бошлайди.

Умумий ўрта ва ўрта махсус таълим муассасаларида ўқувчилар сонидан келиб чиқиб, 2018 йил 1 сентябрдан бошлаб психолог штат бирликлари мактабдаги ўқувчилар сони 250 нафаргача бўлганда 1 штат бирлиги, 250 нафардан 800 нафаргача 1,5 штат бирлиги, 800 нафардан 1600 нафаргача 2 штат бирлиги, 1600 нафардан 3000 нафаргача 2,5 штат бирлиги, 3000 нафардан ортиқ бўлса, 3 штат бирлиги этиб белгиланади. Уларнинг ойлик маошлари икки босқичда жами 93 фоиз оширилади.

Қарорда ҳудудий, республика ва халқаро фан олимпиадаларида совринли ўринларни қўлга киритган ўқувчиларни тайёрлаган педагог кадрларга энг кам иш ҳақининг 5 бараваридан 50 бараваригача миқдорда бир марталик пул мукофоти бериш тартибини ишлаб чиқиш, таълим ривожига муносиб ҳисса қўшган, давлат мукофотларига сазовор бўлган педагог кадрларни давлат ва хўжалик бошқаруви органларига қарашли санаторий-соғломлаштириш муассасаларида имтиёзли шартларда соғломлаштириш тизимининг яратилиши кўзда тутилган.

Ҳужжатга асосан, ҳар йили қишлоқ ва шаҳарларда арзон уй-жойлар қуриш дастурлари асосида бунёд этилаётган уй-жойларнинг бир қисмини халқ таълими тизимидаги педагог ходимларга 20 йил муддатга имтиёзли ипотека кредити асосида бериш, “Ҳар бир оила — тадбиркор” дастури асосида педагог ходимларнинг оила аъзоларига имтиёзли кредитлар ажратиш, автотранспорт воситаси сотиб олиш ва бошқа мақсадлар учун кредитлар бериш белгиланди.

Бундан ташқари, қарорда 2018 — 2020 йилларда педагоглик касбининг юксак ижтимоий мавқеи ва обрўсини тарғиб қилувчи “Ўқитувчи ва мураббийлар хиёбонлари”ни ташкил этиш назарда тутилган. Шу билан бирга, 2018/2019 ўқув йилидан эътиборан умумтаълим мактаблари, жумладан, ихтисослаштирилган мактаблар, санъат ва маданият мактаб-интернатлари, олимпия захиралари мактаб-интернатлари ҳамда академик лицейлар битирувчиларига аъло билими, намунали хулқи ва жамоат ишларидаги фаоллиги учун олтин ва кумуш медалларни бериш тартиби жорий қилинди.

Қисқаси, Президент қарори умрини, билим ва тажрибасини ёшларнинг таълим-тарбиясига бағишлаган инсонлар — ўқитувчи ва мураббийларнинг жамиятимиздаги нуфузини янада оширишга хизмат қилади.

Бош прокуратура ҳузуридаги Ахборот-таҳлил мультимедиа маркази материаллари асосида Раҳим ШЕРҚУЛОВ тайёрлади.

ШҲТ тинчлик ва дўстлик сарҳадларини мустаҳкамлайди

1 ➡

Бу давлатлар ташкилотга кириши билан ШҲТ дунёдаги энг катта ҳудудни ва сайёра аҳолисининг деярли ярмини қамраб олган, жаҳон ЯИМнинг учдан бирини ишлаб чиқарадиган энг йирик халқаро ташкилотга айланди. Бундай кўлам ташкилот маконида ҳамкорлик учун катта истиқболларни очиш билан бир қаторда, халқаро ҳамжамият билан кўп томонлама фаол алоқалар учун янги уфқларни очади, минтақавий, халқаро хавфсизлик ва барқарорлик, биргаликда оғишмай тараққий этиш йўлида хизмат қилувчи ШҲТнинг мулоқот майдонини кенгайтиради.

Иккинчидан, саммит ШҲТнинг жаҳон айвонидаги нуфузи ва таъсири ортганини намоён этди. Циндаода 12 мамлакатдан давлат ёки ҳукумат бошлиқлари, шунингдек, 8 та халқаро ташкилот ва муассасалар раҳбарлари йиғилди. БМТ Бош котибининг биринчи ўринбосари Амина Муҳаммад, АСЕАН, МДҲ, Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилоти, Осиёда Ҳамкорлик ва ишонч чоралари бўйича кенгаш кабиларнинг олий раҳбарлари, Евросиё иқтисодий иттифоқи, Жаҳон банки ва ХВЖдан юқори даражадаги вакиллар саммитда иштирок этди. Рўйхатдан ўтган хорижий меҳмонлар 2 мингдан ортди, тадбирни 3 мингдан зиёд хитойлик ва чет эл журналистлари ёритиб борди.

Хитой Халқ Республикаси ўзининг бир йиллик раислик даврида янада хавфсиз ва тараққий этган дунёни яратиш мақсадида ШҲТ маконидаги янги хавф-хатарларни енгиб ўтишга катта ҳисса қўшгани саммитнинг барча иштирокчиси томонидан эътироф этилди.

Учинчидан, Циндао саммити ШҲТдаги ҳамкорликнинг ҳуқуқий базасини сезиларли даражада кучайтирди. Кўп томонлама алоқаларнинг барча соҳасини қамраб олган 23 та ҳужжат қабул қилинди. Бу — ШҲТ саммитлари тарихидаги энг юқори кўрсаткич. Якуний ҳужжат бўлмиш ШҲТга аъзо мамлакатлар етакчиларининг Циндао декларацияси иштирокчиларнинг минтақавий ва халқаро хавфсизликни таъминлашга оид масалалар бўйича якдил позициясини акс эттирди. Давлат раҳбарлари ҳамкорликни кучайтириш ва алоқаларни сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқиш заруратини бир овоздан тасдиқлади. Аъзо мамлакатларнинг бирдамлик ҳамда ўзаро манфаат асосида "Шанхай руҳи" ва муроса тамойилига қатъий риоя қилиши дунёнинг кўплаб минтақалари маҳаллий можароларга дуч келаётган, глобал бошқарув тизими инқирозни бошдан кечираётган бир даврда ШҲТни жаҳон ҳамжамияти учун ўзига хос намунавий маконга айлантиради. ШҲТга Жанубий Осиёнинг икки энг йирик давлати қўшилгач эса, бу янада долзарб вазифага айланди. Циндао декларацияси томонларнинг яхши қўшничилик ва дўстона алоқаларни ривожлантиришда, ўзаро чегараларни мустаҳкам тинчлик ва дўстлик сарҳадларига айлантиришда давом этиш ниятини тасдиқлади.

Саммитда ШҲТга аъзо давлатлар ўртасида Узоқ муддатли яхши қўшничилик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома қоидаларини амалга ошириш бўйича 2018 — 2022 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар режаси маъқулланди. Қабул қилинган муҳим ҳужжатлардан қуйидагиларни тилга олиш мумкин: Терроризм, сепаратизм ва экстремизмга қарши курашиш бўйича 2019 — 2021 йилларга мўлжалланган ҳамкорлик дастури, Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги ҳамкорлик концепцияси, ШҲТга аъзо мамлакатларнинг келгуси беш йилга мўлжалланган наркотикларга қарши стратегияси, Наркотик воситалар ва психотроп моддаларни суиистеъмол қилишнинг олдини олиш бўйича ШҲТ Концепцияси кабилардир. ШҲТга аъзо давлатлар етакчиларининг Ёшларга қўшма мурожаати ҳамда Давлат раҳбарларининг савдо тартиб-таомилларини соддалаштириш тўғрисидаги баёноти қабул қилинди.

Шубҳа йўқки, Циндао саммитида эришилган келишувлар ҳозирги таҳдидлар ва хатарларга қарши курашиш, мамлакатларимизнинг барқарор тараққиётини таъминлаш, ШҲТнинг минтақавий ҳамда халқаро сиёсатдаги ролини ошириш борасида самарали ва кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантиришда янги босқични бошлаб берди. Уларнинг татбиқ этилиши ташкилот фаолиятига янги куч ва суръат бағишлайди. ШҲТ аъзолари етакчилари қарорларининг рўёбга чиқиши, моҳиятан ташкилотнинг замон билан ҳамнафас, уйғун, изчил тараққий этаётганини англатади.

Шу тариқа Циндаода ўтган саммит ШҲТ фаолияти самарадорлигини, унга аъзо давлатларнинг эса бугунги таҳдидлар қаршисида умумий интилишларни бирлаштира олишини яна бир бор кўрсатди. Фикримча, Циндаодаги учрашувларнинг асосий натижаси ҳам айнан шу.

— Саммитнинг якуний ҳужжати бўлмиш декларацияда Ўзбекистоннинг янги ташаббуслари қандай ўрин эгаллади? Ҳамкорлик ва хавфсизликни таъминлашда уларнинг аҳамияти қай даражада?

— ШҲТ кенгайиб бораётган бир пайтда Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев ҳам Марказий Осиёда, ҳам ШҲТ маконида яхши қўшничилик ва ҳамжиҳатликнинг янги муҳитини шакллантиришга қаратилган энг муҳим вазифаларни белгилаб берди. Экспертларнинг фикрича, Ўзбекистон ташаббуслари ШҲТни янада ривожлантириш, унинг иқтисодий ва сиёсий салоҳиятини ошириш, халқаро таъсирини кучайтиришда катта аҳамиятга эга. Циндао декларациясида иштирокчи давлатлар БМТ Бош Ассамблеяси 72-сессиясида Ўзбекистон илгари сурган "Маърифат ва диний бағрикенглик" махсус резолюциясини қабул қилиш ташаббусини қўллаб-қувватладилар. Шунингдек, жорий йил март ойида бўлиб ўтган "Тинчлик жараёни, хавфсизлик соҳасида ҳамкорлик ва минтақавий шериклик" мавзуидаги Афғонистон бўйича Тошкент конференцияси якунларини ушбу мамлакатда тинчлик ва барқарорлик ўрнатиш жараёнига катта ҳисса қўшган қадам сифатида олқишладилар.

— Ўзбекистон ташаббуси билан қабул қилинган ШҲТга аъзо давлатлар раҳбарларининг Ёшларга қўшма мурожаати ва унинг қоидалари ижроси бўйича Ҳаракатлар дастури ҳақида кенгроқ тўхталсангиз.

— Бугунги кунда ёшларни террорчилик, айирмачилик ва экстремистик гуруҳларга жалб қилишга уринишларга қарши курашда халқаро ҳамжамиятнинг кучларини бирлаштириш масаласи биринчи ўринга чиқмоқда. ШҲТ мамлакатлари ёшлар ўртасида радикал ва бузғунчи ғоялар тарқалишига қарши ўзаро уйғун, кечиктириб бўлмас чоралар зарурлигини англаб етмоқда. Аъзо мамлакатлар биргаликда ишлаш фикрида қатъийдирлар. Бу, хусусан, Ёшларга қўшма мурожаат қоидалари ижроси бўйича Ҳаракатлар дастурида ҳам акс этган. Унда ҳар томонлама баркамол шахсни, бузғунчи кучларга қарши туриш кўникмасини шакллантириш, ёшларни замонавий билимларни эгаллашга жалб қилиш, миллатлараро бағрикенгликни мустаҳкамлаш, ватанпарварлик ва ҳамжиҳатлик туйғуларини уйғотиш бўйича вазифалар кўзда тутилган. Дастур ёшларни тадбиркорлик фаолияти ва инновацион лойиҳаларга жалб қилиш, илмий-техникавий тажриба алмашувлар ҳамда биргаликдаги тадқиқотларни фаоллаштириш, халқаро терроризм, айирмачилик ва экстремизмга қарши биргаликда курашиш учун ёшлар ташкилотлари ўртасида ҳамкорликни йўлга қўйишга қаратилган қўшма иқтисодий ва ижтимоий ташаббусларни илгари суришни назарда тутади.

Бунда Президент Шавкат Мирзиёевнинг ШҲТ Ёшлар кенгаши мазкур дастурнинг асосий ҳаракатлантирувчи кучи бўла олиши ҳақидаги баёноти амалий аҳамият касб этади. Унинг ишини ташкил қилишда Ўзбекистон энг фаол иштирокчилардан бири бўлишни ният қилган.

Аниқки, бу барча ғоялар ШҲТ давлатлари ёшларининг жамият ҳаётида фаол қатнашишига, уларнинг имконият ва салоҳиятини шахсий ривожланиш, юксалиш учун, ўз юрти тараққиёти ҳамда халқаро мулоқотни мустаҳкамлашга ҳисса қўшиш учун сафарбар этишга туртки бўлади.

БМТ Бош Ассамблеясининг "Маърифат ва диний бағрикенглик" махсус резолюциясини ҳамда ШҲТга аъзо давлатлар раҳбарларининг Ёшларга қўшма мурожаатини қабул қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон ташаббуслари халқаро сиёсий ҳамда таҳлилчи-эксперт доираларда кенг маъқулланганига алоҳида эътибор қаратиш жоиз. Уларнинг ШҲТ томонидан қўллаб-қувватлангани эса аъзо мамлакатларнинг ташкилот жипслигини мустаҳкамлаш, жаҳон майдонидаги таъсирини ошириш, минтақавий ва халқаро аҳволнинг долзарб масалалари борасида "бир овоздан" гап айтишга уринаётганини англатади.

— ШҲТнинг Циндао саммитида Давлат раҳбарлари кенгаши ШҲТ Бош котиблигига Сизнинг номзодингизни тасдиқлади. Ушбу лавозимда ўз ишингизни қандай ташкил қилмоқчисиз?

— ШҲТнинг Циндао саммити мен учун касбий ҳаётимдаги муҳим даврнинг бошланиши бўлди. Бош котибликка тайинланишимни ШҲТ давлатлар раҳбарлари, энг аввало, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан кўрсатилган юксак ишонч, ўзим учун катта шараф, деб биламан. Бу, айни дамда, катта масъулият ҳамдир. Лавозим мажбуриятларини бажаришга киришгач, ШҲТ анъаналарини давом эттириш, ташкилотни янада ривожлантириш, ШҲТ Котибияти томонидан қўйилган вазифаларни бажариш учун баҳоли қудрат хизмат қилишни ният қиляпман. Ушбу вазифада ШҲТга аъзо барча мамлакатлар манфаатларини ҳимоя қилишни ўз ишимнинг бош тамойили, деб биламан.

Циндао саммитида томонлар умумий келажакка эга жамият яратиш учун турли соҳаларда ҳамкорликни мустаҳкамлашга келишдилар. ШҲТ Котибиятининг янги раҳбари сифатида қуйидаги тўрт йўналишга алоҳида аҳамият қаратаман:

Аввал қабул қилинган, ШҲТга аъзо мамлакатлар ўртасидаги ишончни, яхши қўшничилик муносабатларини кучайтириш ва кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган келишувлар ва асос ҳужжатлар ижросини тўла таъминлаш. Бутун дунёда мавҳумлик ва олдиндан айтиб бўлмайдиган ҳолат ҳукм сураётган бир пайтда ШҲТ маконида ўзаро манфаатли ва дўстона алоқаларни яхшилаш — биз учун ҳаётий муҳим вазифа. Энг асосийси, Циндаода қабул қилинган Узоқ муддатли яхши қўшничилик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома қоидаларини амалга ошириш бўйича 2018 — 2022 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар режасининг ўз вақтида ижро этилишини таъминлаш. Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев таъкидлаганидек, бу ҳужжат ҳамкорлигимизнинг туб асоси бўлиб, усиз олдимизга қўйилган мақсадларга, шу жумладан, ташкилот ҳудудида хавфсизлик ва ривожланишга эришиш имконсиздир. ШҲТ минтақасида унинг ижросини таъминлаш Афғонистондаги воқеалар ривожига ҳам чамбарчас боғлиқ. Ушбу омилни инобатга олсак, ҳамкор давлатларнинг бу йўналишдаги интилишларини бирлаштириш учун "ШҲТ — Афғонистон" мулоқот гуруҳи механизмини фаол ишга солиш ҳар қачонгидан ҳам долзарб аҳамият касб этади. Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин баёнотида айтилганидек, мазкур давлат ҳудудидан келиб чиқаётган террористик хатарга қарши биргаликда курашиш, гиёҳвандлик моддалари ишлаб чиқариш ва транзитини йўқ қилиш, Афғонистонга миллий ярашув, иқтисодий тикланиш ва барқарорликни таъминлаш ишида кўмак бериши муҳим.

Иқтисодий ҳамкорликни фаоллаштириш орқали ШҲТ кун тартибини мазмунан бойитиш. Ташкилотга асос солинган пайтдан буён ўтган йиллар ичида гарчи иқтисодий шерикчиликни чуқурлаштириш ШҲТнинг устувор йўналишларидан бири, дея эълон қилинган бўлса-да, аъзо мамлакатлар кўп томонлама қўшма лойиҳалар ишлаб чиқиш ва амалга оширишга муваффақ бўлмади. Бу йўналишдаги ҳамкорликнинг ривожланиши энг паст даражада қолиб кетяпти. Шу муносабат билан ШҲТ саммитида мамлакатларимиз ўртасидаги савдо-инвестициявий лойиҳаларни икки томонлама шаклдан кўп томонлама кўринишга олиб чиқиш зарурати қатъий таъкидланди.

Жаҳон савдосида протекционизмнинг кучайиши, дунё бозорлари соғломлашувининг сустлиги шароитида ШҲТнинг ихтисослаштирилган механизмлари доирасидаги алоқаларни кўпайтириш алоҳида аҳамият касб этади. Тожикистон Президенти Имомали Раҳмон қайд этганидек, ШҲТнинг Банклараро бирлашмаси ва Ишбилармонлар кенгашининг ташкилотга аъзо мамлакатлар бизнес доираларини боғловчи ишончли кўприк сифатидаги ролини кучайтириш ҳамон долзарб бўлиб қолмоқда. Айни дамда янги йирик ва ўзаро манфаатли қўшма лойиҳаларни яратиш ҳамда рўёбга чиқариш, шунингдек, ушбу мақсадлар учун тегишли молиявий воситалар, аниқроғи, ШҲТ Тараққиёт банки ва Тараққиёт фонди (махсус ҳисоб)ни шакллантириш бўйича умумий ҳаракатларни фаоллаштириш зарурати юзага келди. Ташкилот доирасида устувор қўшма лойиҳаларни молиялаштириш бўйича кўп қиррали механизмларни яратиш олдимиздаги муаммоларни янада самаралироқ ечиш имконини беради.

Қолаверса, ШҲТ давлатлари ҳудудида экспорт-импорт операцияларини соддалаштириш, аниқ иқтисодий, инфратузилмавий ва транспорт-логистика лойиҳаларини ишга тушириш, кўп томонлама минтақавий алоқаларни ШҲТ Ҳудудлар раҳбарлари форуми майдончасини қўллаган ҳолда ривожлантириш ўзаро савдо айланмасининг ошиши учун талаб этилаётган заминни ҳосил қилади. Шу маънода, ХХР Раиси Си Цзиньпиннинг Хитой ва ШҲТ ўртасида минтақавий савдо-иқтисодий ҳамкорлик учун Циндаода махсус намойиш зонасини барпо этиш, шунингдек, бизнес алоқаларда ҳуқуқий кўмак бериш мақсадида ШҲТга аъзо мамлакатлар учун юридик хизматлар қўмитасини ташкил этиш тўғрисидаги баёноти ҳам муҳим саналади. ШҲТ Банклараро консорциуми доирасида Хитой 30 миллиард юань ҳажмидаги махсус кредит механизмини яратади.

Эслатиб ўтишни истардимки, Ўзбекистон Президенти Циндаодаги саммитда ШҲТ маконининг транзит салоҳиятидан самарали фойдаланиш масаласини муҳим стратегик вазифа сифатида тилга олди. Шавкат Мирзиёев "Бир макон, бир йўл" ташаббуси доирасида минтақалараро транспорт лойиҳаларини амалиётга татбиқ қилиш долзарб эканини алоҳида таъкидлади. Бу транспорт йўлаклари — энг йирик дунё бозорларига олиб борувчи қисқа йўналишлардир. Ўзбекистон Мозори Шариф — Ҳирот, Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон темир йўл линиялари қурилишини маъқуллайди. Қирғизистон Президенти Сооронбай Жээнбеков ШҲТ мамлакатларининг транзит ва экспорт салоҳиятини сезиларли даражада оширадиган Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон темир йўли лойиҳаси тезроқ ишга туширилишидан республика манфаатдор эканлигини билдирди. Шу мақсадларда Ўзбекистонда ШҲТга аъзо давлатларнинг темир йўл бўйича идоралари раҳбарларининг биринчи учрашувини ўтказиш режалаштирилмоқда. ШҲТнинг Халқаро транспорт-логистика ассоциациясини ташкил қилиш таклифи илгари сурилди.

ШҲТ кенгайиб бораётган бир пайтда Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев ҳам Марказий Осиёда, ҳам ШҲТ маконида яхши қўшничилик ва ҳамжиҳатликнинг янги муҳитини шакллантиришга қаратилган энг муҳим вазифаларни белгилаб берди. Экспертларнинг фикрича, Ўзбекистон ташаббуслари ШҲТни янада ривожлантириш, унинг иқтисодий ва сиёсий салоҳиятини ошириш, халқаро таъсирини кучайтиришда катта аҳамиятга эга.

ШҲТ маконида замонавий инновацион технологияларни фаол жорий этиш. Ҳаётимизга ахборот технологиялари чуқур кириб борар экан, рақамли жамиятга ўтиш глобаллашув жараёнларининг зарурий шарти бўлиб қолмоқда. Шу боисдан ШҲТ доирасида инновация дастурлари ва лойиҳаларини биргаликда рўёбга чиқариш учун аъзо давлатларнинг ҳаракатларини бирлаштириш талаб этилади. Ҳамкорлик юқори технологияларни, рақамли иқтисодиёт ва муқобил энергетикани ривожлантириш ҳамда кенг жорий этишга қаратилмоғи керак.

ШҲТ мамлакатларининг аксариятида рақамли иқтисодиётни тараққий эттириш бўйича дастурлар ишлаб чиқилгани ва ишлаётганини эътиборга оладиган бўлсак, электронлаштириш жараёнларини тезлаштириш ва янги технологияларни амалиётга татбиқ қилишга устуворлик берилиши ташкилотдаги барчанинг манфаатларига жавоб беради.

Шуни ҳисобга олиш лозимки, ХХР жамият ва давлатни рақамли тизимга ўтказиш борасида дунёнинг энг етакчи давлатларидан биридир. Хитой томонидан тўпланган тажриба ушбу йўналишни ШҲТга аъзо бошқа мамлакатларни ривожлантиришда ҳал қилувчи ўрин тутиши мумкин. Баъзи ҳисоб-китобларга кўра, ХХР ялпи ички маҳсулотида ахборот технологиялари соҳасининг улуши 4,7 фоизга тенг. Дунё бўйича электрон савдолар транзакциялари умумий ҳажмининг 40 фоизи ушбу давлат ҳиссасига тўғри келади. "The Boston Consulting Group" компанияси маълумотларига қараганда, 2016 йилда хитойлик истеъмолчилар интернет орқали савдоларда 750 миллиард долларга яқин пул сарфлашган. Йирик интернет-компанияси "Alibaba" Хитой рақамли иқтисодиётида шу пайтгача 31 миллион иш ўрни яратди ва 2035 йилга бориб бу кўрсаткични 122 миллионга етказмоқчи. Ҳозир мазкур компания ШҲТ ҳудудида ҳам фаол иш бошлаган: 2017 йилда ШҲТ мамлакатларидан 20 миллион истеъмолчи "AliExpress" орқали Хитойдан товарлар сотиб олган.

"Alibaba" бизнес-мактаби электрон тижорат соҳасида мутахассислар тайёрлаш бўйича глобал дастурни ишга туширди. Ундан кўзланган мақсад талабалар ва тадбиркорларга рақамли иқтисодиёт кўникмаларини ўргатиш орқали бутун дунёда электрон тижорат ривожини тезлаштиришдир. Беш йил ичида 1,2 миллион нафар кишини ўқитиш режалаштирилмоқда. Ҳозирги пайтда АСЕАН мамлакатлари талабалари ушбу дастурда қатнашмоқда. ШҲТ давлатлари олий ўқув юртлари ҳам унга фаол қўшилишлари лозим, деб ўйлайман. Аҳамиятлиси, ёшлар учун АКТ соҳасида қўшма лойиҳалар ишлаб чиқиш ва келишиш ШҲТга аъзо давлатлар раҳбарларининг Ёшларга қўшма мурожаати қоидалари ижроси бўйича Ҳаракатлар дастуридаги асосий бандлар саналади.

Давлатлар етакчиларининг инновациялар ва юқори технологиялар борасида ҳамкорликни жадаллаштириш бўйича Циндаодаги баёноти соҳа ривожига янги куч бериб, ШҲТ мамлакатларининг бу борадаги улкан ва ҳали тўлиқ очилмаган салоҳиятини юзага чиқаришга ёрдам беради. Ушбу йўналишларнинг "Фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили" деб эълон қилинган 2018 йилда, шунингдек, Ҳаракатлар стратегиясига Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан белгилаб берилган Ўзбекистоннинг устувор мақсадлари билан ҳамоҳанг экани диққатга молик.

Шавкат Мирзиёевнинг ШҲТ мамлакатлари ҳукуматлари ва ишбилармон доиралари иштирокида Ахборот технологиялари ва инновацион ривожланиш форумини ўтказиш тўғрисидаги таклифи амалга ошса, у ҳамкорликнинг самарали механизми ва тажриба алмашиш учун муҳим майдонга айланиши, шубҳасиз. Барча аъзо мамлакатларнинг илмий-техникавий ва технологик салоҳиятини ишга солиш технологик сакрашга эришишни таъминлабгина қолмасдан, ШҲТ доирасида иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорликни диверсификациялашга ёрдам беради.

ШҲТга аъзо давлатларнинг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги салоҳиятини ошириш. Бу улкан имконият манбаидир. Бугун халқаро ҳамжамият, хусусан, 3,2 миллиард аҳолига эга ШҲТ мамлакатлари озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашдек долзарб масала қаршисида турибди. БМТ ҳисоб-китобларига кўра, 1956 йилда 20 миллион нафар бўлган Марказий Осиё аҳолиси ҳозирги кунга келиб 70 миллион нафарга етди. 2050 йилга бориб эса мазкур кўрсаткич 94 миллион нафарга чиқади ва бу минтақани озиқ-овқат билан таъминлаш муаммосини, шубҳасиз, янада чуқурлаштиради. Бу бозорни сифатли, хавфсиз ва арзон озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлдириш бўйича кечиктириб бўлмас чоралар қабул қилишни тақозо этади.

БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (ФАО) маълумот беришича, 30 йилдан сўнг Ер юзи аҳолисини боқиш учун ҳозиргидан кўра 70 фоиз кўпроқ озиқ-овқат керак бўлади. Бу эса инновацион технологиялар жорий этиш, жумладан, махсус технологик қишлоқ хўжалиги паркларини яратиш ҳисобига аграр соҳа самарадорлигини оширишнинг долзарблигини янада кучайтиради.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари савдоси учун "яшил йўлаклар" ташкил этиш, уларни етиштириш ва қайта тайёрлашнинг кластер тизимини ривожлантириш ғояси алоҳида эътиборга сазовор. Бу таклиф барча томоннинг манфаатларига жавоб беради, чунки қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг ШҲТга аъзо давлатлар бозорига экспортини кенгайтириш уларнинг ўзаро фаол ҳамкорлиги учун янги имкониятлар очиб беради. Барча учун манфаатли бундай режалар ШҲТга аъзо давлатлар етакчиларининг "Озиқ-овқат хавфсизлиги соҳасидаги ҳамкорлиги дастури лойиҳасини ишлаб чиқиш тўғрисида"ги қарорини ўз вақтида қабул қилинган ва долзарб, дея баҳолаш учун тўла асос бор.

— Циндаода илк бор ШҲТ Котибияти ва ЮНЕСКО ўртасидаги ҳамкорлик бўйича ўзаро англашув Меморандуми (2018 — 2022 йиллар) имзоланди. У қайси йўналишларда ҳамкорлик қилишни белгилаб беради?

— ШҲТ ва ЮНЕСКО ҳамкорлиги маданий-гуманитар алоқаларнинг ривожланиши ҳамда мустаҳкамланиши, илм-фан ва таълим соҳасида ўзаро биргаликда ҳаракат қилиш, ШҲТ халқлари маданий меросининг ўзига хосликларини янада чуқурроқ ўрганиш ва сайёҳликни фаоллаштириш орқали бу объектларни жаҳон ҳамжамиятига кенг намойиш этишга ёрдам бериши лозим. Ҳиндистон Бош вазири Нарендра Моди айтиб ўтганидек, ШҲТ макони минг йиллар мобайнида бутун дунёнинг илмий, фалсафий, маънавий ва маданий тараққиёти учун илҳом берган.

Шубҳасиз, мазкур ҳужжат ШҲТга аъзо давлатларнинг жаҳон сайёҳлик бозорига интеграциялашувига ва шу йўл билан уларнинг туризм салоҳиятини оширишга хизмат қилади. Ташкилот ҳудудида ЮНЕСКОнинг Умумжаҳон мероси рўйхатига киритилган объектларнинг 15 фоизи жойлашганини алоҳида таъкидлаш ўринли. Биргина Ўзбекистонда бутун дунё сайёҳларини ўзига жалб қилувчи 7 мингга яқин бетакрор тарихий-маданий объектлар мавжуд. Маълумотларга қараганда, 2017 йилда ШҲТ мамлакатларидан ХХРга ташриф буюрганлар сони 8,6 фоиз ўсди ва 2,5 миллион нафарни ташкил қилди. Ўз навбатида, 2017 йилда хитойлик туристлар сони 8 фоиз ўсиб, 130,5 миллионни ташкил қилгани ҳолда, улардан 1,8 миллион нафари ШҲТ мамлакатларига саёҳат қилган. Ташқи туризмга улар сарфлаган маблағ 250,6 миллиард долларга етди. Экспертларнинг фикрича, Хитой сайёҳлари сони 2021 йилга бориб 200 миллион нафардан, уларнинг сарф-харажатлари эса 429 миллиард доллардан ошиб кетади. Бу рақамлар ўзаро сайёҳлик алмашинувини кескин ошириш учун улкан имкониятлар мавжуд эканлигини кўрсатади. Саммитда ушбу мақсадни кўзлаб 2019-2020 йилларда ШҲТга аъзо давлатларнинг туризм соҳасидаги ҳамкорлиги дастурини амалга ошириш бўйича Биргаликдаги ҳаракатлар режаси қабул қилинди. Аминманки, ШҲТ ва Жаҳон сайёҳлик ташкилоти ўртасида амалий ҳамкорлик ўрнатилиши, шунингдек, биргаликдаги ҳаракатлар билан цивилизациялар чорраҳаси бўлмиш Самарқандда Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев ташаббусининг ифодаси сифатида "Ипак йўли" туризм халқаро университети очилиши ШҲТ майдонида сайёҳлик индустриясининг ривожига катта ҳисса қўшади.

Минтақа буюк маънавий-маданий бойлик маконидир. Уни асраб-авайлаш, кўпайтириш билангина чекланиб қолмай, ҳозирги ва келажак авлод манфаатлари йўлида самарали фойдаланиш ҳам жоиз. Шу маънода, ШҲТ доирасида қабул қилинган ҳужжатлар Евросиёнинг ушбу кенг майдонида кўп қиррали ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни кучайтиришда муҳим ўрин тутади, Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг "юраги" бўлмиш Марказий Осиё давлатларидагина эмас, балки қўшни минтақаларда ҳам барқарорлик ва тараққиётни таъминлашга ғоятда катта ҳисса қўшади.

Глобал геосиёсий ва иқтисодий янгиланишлар юз бераётган, дунё ривожланиш салоҳияти тобора Шарққа томон силжиётган бир шароитда, ШҲТ бугунги хавф-хатарларга қарши курашишда юқори даражадаги ҳамжиҳатликни намоён этган ҳолда, дунёдаги ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг "тортишиш кучи маркази" кўчаётганига тимсол бўлиб қолиши мумкин. Турли мамлакатлар ва таъсирли халқаро тузилмаларнинг кенг доираси томонидан ШҲТ билан ҳамкорлик қилишга қизиқишнинг ортгани шунга гувоҳлик берадики, "Шанхай саккизлиги" нуфузли халқаро ташкилот сифатида жаҳонда мустаҳкам ўрин эгаллади. Унга бўлган эҳтиёж бугун жуда юқори.

Феруза КУБАРЕВА
суҳбатлашди.

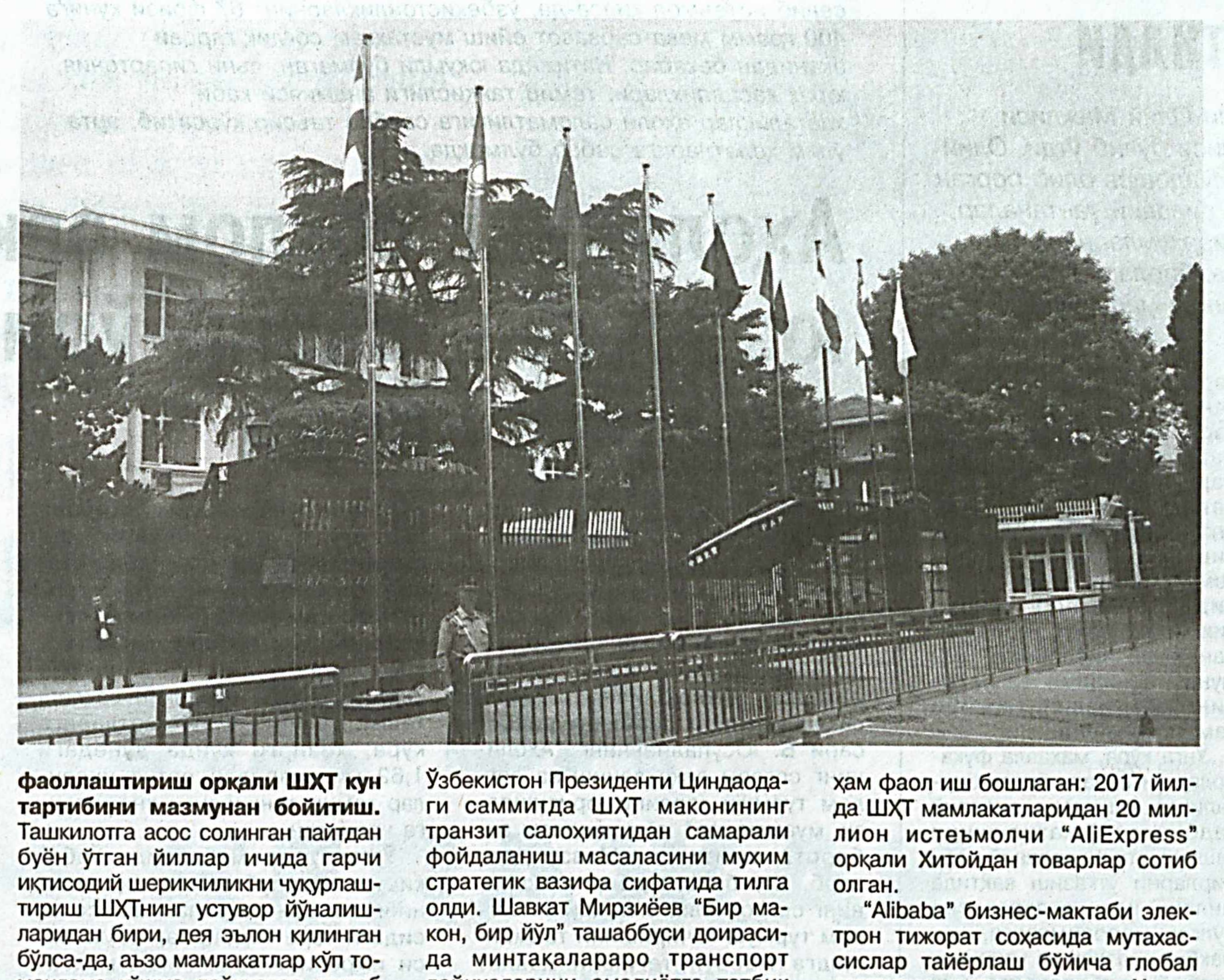

Парламентдаги мухбиримиз хабар қилади

Маросимлар ўтказишни тартибга солиш масалалари муҳокама этилди

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди. Олий Мажлис Сенати Раиси Н. Йўлдошев олиб борган йиғилишда тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимлар, марҳумларнинг хотирасига бағишланган тадбирлар ўтказилишини тартибга солиш масалалари муҳокама қилинди.

Таъкидлаганидек, Олий Мажлис Сенатининг 2018 йил 30 мартдаги тегишли қарори асосида Республика ишчи гуруҳи томонидан оилавий тадбирларни тартибга солиш юзасидан кенг жамоатчилик фикри ўрганилди. Унинг натижаларига кўра, Олий Мажлис Сенатининг 2018 йил 29 июндаги "Тўй-ҳашамлар, оилавий тантаналар, маърака ва маросимлар, марҳумларнинг хотирасига бағишланган тадбирлар ўтказилишини тартибга солиш тўғрисида"ги қарори қабул қилинди.

Мазкур қарорда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашлари томонидан жойларда оилавий тадбирларни мунтазам қўллаб-қувватлаш мақсадида жамоатчилик назоратини кучайтириш, уларнинг мониторингини юритиш тизимини йўлга қўйиш, мониторинг натижалари асосида тегишли ҳудудлар бўйича таклифлар ишлаб чиқиш, шунингдек, жойларда тадбирлар ўтказилиши бўйича тегишли ишларни амалга ошириш, ушбу масалаларни халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларида муҳокама қилиб бориш назарда тутилган.

Шунингдек, қарорда белгиланган вазифаларнинг самарали ижро этилишини таъминлаш мақсадида Сенат Кенгашининг мажлисида "Халқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар Кенгашлари тадбирлари, оилавий тантаналар, маърака ва маросимлар, марҳумларнинг хотирасига бағишланган тадбирлар ўтказилишини тартибга солиш масалалари бўйича комиссиялар тўғрисида"ги қарор қабул қилинди. Мазкур қарор билан комиссияларнинг намунавий низоми ва уларнинг намунавий таркиби ҳам тасдиқланди.

Унга кўра, маҳалла фуқаролар йиғинлари билан биргаликда намунали оилавий тадбирлар ўтказишни ташкил этиш, оилавий тадбирларни ўтказиш вақтида миллий қадриятлар, урф-одатлар ва анъаналарга риоя этилишини таъминлаш, маъқул деб топилган намунавий тадбирлар ўтказилишини тартибга солиш масалалари бўйича комиссиялар тузиш белгиланди.

Бундан ташқари, қарорда мамлакатимиздаги барча фуқаролар йиғинлари ҳузурида оилавий тадбирлар ўтказилишини тартибга солиш масалалари бўйича комиссиялар тузиш белгиланди.

Сенат Кенгаши ўз ваколатига доир бошқа масалаларни ҳам кўриб чиқди.

Раҳим ШЕРҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Соғлом турмуш тарзи ҳақида кўп эшитганмиз, бу борада кўп гапирилган. Соғлом ҳаётнинг энг оддий ва асосий шартларидан бири соғлом овқатланишдир. Бироқ соғлиқни сақлаш вазирининг биринчи ўринбосари Баҳодир Юсупалиевнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасига берган ахборотида бу ҳолдага амалда жуда камчилик эътибор қаратаётгани қайд этилди. Қуёшли заминимизда етиштириладиган мева-сабзавотлар бутун дунё севиб истеъмол қилса-да, ўзбекистонликларнинг 67 фоизи кунига 400 грамм мева-сабзавот ейиш мустаҳкам соғлиқ гарови эканидан бехабар. Натижада юқумли бўлмаган, яъни гипертония, юрак касалликлари, темир танқислиги анемияси каби хасталиклар аҳоли саломатлигига салбий таъсир кўрсатиб, эрта ўлим ҳолатларига сабаб бўлмоқда.

Аҳолининг соғлом овқатланиши юзасидан вазир ўринбосари ахборот берди

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Фуқароларнинг соғлигини сақлаш масалалари қўмитаси томонидан Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси билан ҳамкорликда Идоралараро ишчи гуруҳи раҳбари, республика соғлиқни сақлаш вазири биринчи ўринбосари Б. Юсупалиевнинг "Аҳолининг соғлом овқатланиши ва соғлом турмуш тарзини юритишда муаммолар тўғрисида" ахбороти эшитилди. Мавзу долзарб. Шу боис тадбирга аҳолининг соғлом овқатланиши ва соғлом турмуш тарзини шакллантириш масъул тегишли давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, таълим муассасалари, жамоат ташкилотлари вакиллари таклиф этилди.

— Бугунги кунда сайёрамизда 2 миллиард инсон (дунё аҳолисининг 26 фоизи) темир моддаси ва А витамини каби одам организми учун ўта зарур бўлган органик микроэлементларни талаб даражасида таъминлай олмайди, — деди Б. Юсупалиев. — Шу боис аксарият болалар ўсиши ва ривожланиши ортда қолмоқда, улар сурункали тинка қуришидан азият чекяпти. Буларнинг асосий сабаби носоғлом овқатланиш ва турмуш тарзидаги камчиликлардир. Бу эса юрак-қон томир касалликлари, қандли диабет, саратон ва бошқа сурункали хасталиклар, шунингдек, семизлик, камқонликка олиб келади. Натижада аҳолининг яхши яшашига ва сиҳат-саломатлигига салбий таъсир қилади. Биргина кенг тарқалган камқонлик анемиясининг ўзи жиддий эътибор қаратиш лозим бўлган муаммолар сирасига киради. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига кўра, ҳозирги кунда дунёдаги 1,62 миллиарддан ортиқ инсонлар темир танқислиги анемиясига чалинган.

Ўтган давр мобайнида Ўзбекистон Республикаси аҳолисининг соғлом овқатланиши соҳасидаги чора-тадбирлар комплекси ижросини таъминлаш мақсадида мактабгача таълим муассасаларида тўлақонли ва хавфсиз овқатланишни ташкил этиш, озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлигига гигиеник талаблар, сут ва сут маҳсулотларига давлат стандартлари ишлаб чиқилди. Бунда тайёр озиқ-овқат маҳсулотлари таркибига қўшиладиган шакар, туз, тўйинган ва транскислоталар, қўшимчаларни хавфсиз миқдорда меъёрлаштириш кўзда тутилган.

Қайд этилганидек, қатор чора-тадбирлар амалга оширилаётганига қарамай, бу борадаги муаммолар тўла бартараф этилди, деб бўлмайди. Озиқ-овқат маҳсулотларининг хавфсизлигини текшириш мақсадида 2017 йилда лаборатория таҳлиллари ўтказилди. Санитария-гигиена лабораторияларида 265 минг 332 та озиқ-овқат маҳсулоти намуналари текширилганда, уларнинг 9 минг 302 таси санитария-гигиена меъёр талабларига жавоб бермаслиги аниқланган. Биргина шу фактнинг ўзи соҳада ҳали қилиниши лозим бўлган ишлар кўп эканини кўрсатади.

Айрим тадбиркорлар эса бу каби текширувларни "фаолиятимга ортиқча аралашув" деб баҳолаб, назоратни самарали амалга оширишга тўсқинлик қилган. Демак, озиқ-овқат хавфсизлиги ва умуман, соғлом турмуш тарзи масаласи фақатгина битта вазирликнинг иши эмас. Бу масалага ҳар бир фуқаронинг масъулияти талаб этилади.

Соғлом овқатланиш билан боғлиқ мавжуд муаммоларни бартараф этиш мақсадида аҳолининг озиқ-овқат хавфсизлиги ва рационал овқатланишини таъминлаш юзасидан ташкилий-ҳуқуқий механизмларга доир чора-тадбирлар режаси лойиҳаси ишлаб чиқилган. Унда қилиниши лозим бўлган ўта долзарб вазифалар аниқ белгилаб олинган.

Эшитув якунида тегишли қарор қабул қилиниб, аҳолининг соғлом овқатланиши ҳамда соғлом турмуш тарзи юритиш борасида тегишли давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, таълим муассасалари, жамоат ташкилотлари фаолиятини ўрганиш мақсадга мувофиқ экани қайд этилди. Бунинг учун парламент қуйи палатаси депутатлари, мутасадди идора ва ташкилотлар вакилларидан иборат ишчи гуруҳ тузиб, вилоятларда танқидий-таҳлилий ўрганишлар ўтказиш ҳамда унинг натижаларини халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларининг сессияларида муҳокама қилиш ва улар асосида таклифлар тайёрлашга келишиб олинди.

Мунисхон КАРИМОВА.

УМУМХАЛҚ ХАЙРИЯ ҲАШАРИ ВА ҚУРБОН ҲАЙИТИ БАЙРАМИ МУНОСИБ ЎТКАЗИЛАДИ

1 ➡

Йиғилишда таъкидланганидек, ободонлаштириш ва тозалик ойлиги ҳамда умумхалқ хайрия ҳашарини ўтказиш доирасида маҳаллалар, аҳоли пунктлари, кўп қаватли уйлар ва бинолар, ҳовлилар атрофи, гузарлар, хиёбонлар, зиёратгоҳ, қабристон ва муқаддас қадамжоларни тартибга келтиришга алоҳида эътибор қаратиш лозим. Баъзи қабристонлар ва зиёратгоҳлар ачинарли аҳволга тушиб қолганлиги, тартибга келтирилмаганлиги, шунингдек, баъзи хиёбонлар, дам олиш ва истироҳат боғларининг аҳволи талабга жавоб бермаслиги танқид қилинди. Бунинг учун аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида экологик маданиятни юксалтириш зарурлиги айтилди.

Қайд этилганидек, жорий йилда ариқлар, дарё ва сув ҳавзалари атрофларини тозалаш ишларига катта эътибор берилмоқда. Ҳашар кунлари республикамизнинг барча ҳудудида каналлар, ариқлар, зовурлар атрофини махсус техникалар жалб этган ҳолда тозалаш ишларини ташкил этиш юзасидан жойлардаги ҳокимликларга топшириқлар берилди.

Ижтимоий ҳимояга муҳтож кексалар, пенсионерлар ва ногиронлиги бўлган шахслар, ёлғиз қариялар, кам таъминланган ва боқувчисини йўқотган оилаларнинг уй-жой шароитларини яхшилашга кўмаклашиш бўйича ҳам зарур топшириқлар берилди. Умумхалқ хайрия ҳашари қатнашчиларини зарур техника воситалари ва анжомлар билан таъминлаш кераклиги айтилди. Ички ишлар вазирлигига умумхалқ ҳашари кунлари жамоат тартибини сақлаш, ёнғин ва йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бўйича вазифалар берилди.

Йиғилиш давомида Қурбон ҳайитини нишонлашга тайёргарлик кўриш ва уни муносиб ўтказиш масалаларига тўхталиб ўтилди. Жумладан, ҳайит намози вақтида жамоат тартибини сақлашга алоҳида эътибор қаратиш лозимлиги айтилди.

Қурбон ҳайити муносабати билан ҳайит намози ўқиладиган 2 мингга яқин масжидларда, 8,5 мингдан ортиқ муқаддас қадамжоларда, қабристонларда, шунингдек, истироҳат боғлари, бозорлар ва одамлар гавжум бўладиган жойларда аҳоли учун барча зарур шарт-шароитни яратиш талаб этилади.

Қурбон ҳайитининг жойларда кўтаринки руҳда, тартибли ва халқимизнинг миллий қадриятларига мос равишда байрамона ўтишини таъминлаш лозимлиги, намоз ўқиладиган масжидлар ҳудудларида автомобиллар қатновини чеклаш, автотураргоҳларда хавфсизлик чораларини кўриш зарурлиги қайд этилди.

Бозорларда савдо хизматини юқори савияда йўлга қўйиш, нарх-наво сунъий равишда ошишининг олдини олиш тадбирларига алоҳида эътибор қаратиш талаб этилади.

Меҳрибонлик, Мурувват, Саховат уйлари, ижтимоий ҳимояга муҳтож кексалар, пенсионерлар ва ногиронлиги бўлган шахслар, ёлғиз қариялар, кам таъминланган ва боқувчисини йўқотган оилалар ҳолидан хабар олиш, уларга моддий ва маънавий кўмак бериш, меҳр-мурувват кўрсатиш халқимизга хос эзгу фазилат эканлиги таъкидланди. Ушбу муборак байрамни муносиб нишонлаш бўйича аниқ топшириқ ва вазифалар берилди.

Нурилло НАСРИЕВ,
ЎзА мухбири.

ЯНГИ НАМУНАДАГИ ГУВОҲНОМАЛАР ТОПШИРИЛДИ

1 ➡

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулла Арипов академикларнинг янги намунадаги гувоҳномасини тантанали топширди. Ушбу гувоҳнома академикларнинг мамлакатимизда илм-фанни янада ривожлантириш, кадрлар салоҳиятини мустаҳкамлаш борасидаги интилишларини қўллаб-қувватлашда муҳим ўрин тутишини алоҳида таъкидлади.

Жорий йилнинг ўтган олти ойида мамлакатимизнинг турли ҳудудларидаги таълим муассасаларида академиклар иштирокида ёшлар билан учрашувлар ўтказилди. Олий ўқув юртларида профессор-ўқитувчилар ва талабалар учун маҳорат дарслари ташкил этилди. Шунингдек, 23 докторлик диссертацияси ҳимоя қилинди, 5 та монография ва 100 дан ортиқ илмий мақолалар, тезислар чоп этилди. Академиклар 36 та давлат илмий-техника дастурларида иштирок этмоқда.

Президентнинг 2017 йил 29 декабрдаги "Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоларини тасдиқлаш тўғрисида"ги Фармони бу борада муҳим дастуриламал вазифасини бажармоқда. Айни пайтда Ўзбекистон Фанлар академиясининг 91 нафар аъзоси иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳанинг турли жабҳаларида фаолият кўрсатмоқда.

— Давлатимиз томонидан Ватанимиз мустақиллигининг 27 йиллик байрами олдидан биз, соҳа ходимларига берилаётган бундай эътибор ва имкониятлардан миннатдормиз, — дейди Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ҳақиқий аъзоси А. Абдукаримов. — Янги намунадаги гувоҳномалар фаолиятимизни янада ривожлантиришга кенг йўл очади. Кўп йиллардан буён Геномика ва биоинформатика марказида илмий фаолиятимни олиб бормоқдаман. Ўтган вақт давомида соҳада кўплаб тадқиқотларни ўтказдик. Жумладан, картошканинг серҳосил, ғўзанинг 10 дан ортиқ янги навлари яратилди. Ҳозирги кунда ҳам шу изланишларни давом эттирган ҳолда шогирдларим билан доривор ўсимликларни инвитро ҳолатда кўпайтириш устида иш олиб бормоқдамиз.

Абдулазиз МУСАЕВ,
ЎзА мухбири.

«Энди ҳар қанча меҳмон кутсак ярашади»

1 ➡

Андижон деганда, кўз ўнгимизда жонажон Ўзбекистонимизнинг кафтдеккина бўлаги — водийнинг сўлим гўшаси гавдаланади. Буюк Ипак йўлида жойлашган диёрнинг чўп суқсанг дов-дарахт унадиган бебаҳо тупроғи бор. Шу боис серсув, серунум ерларнинг ҳар қаричи азиз, ардоқли. Бугунги кунга келиб, вилоят аҳолиси қарийб уч миллионни ташкил қилади. Юқори зичлик шароитида эса ҳаракат ҳам, интилиш ҳам шунга монанд бўлади. Зеро, бу — ҳаёт қонуни.

Шаҳар теграси охирги марта қарийб 30 йил аввал кенгайтирилган бўлса, кўҳна кент аҳолиси мунтазам кўпайиб борди. Сўнгги йилларда, айниқса, уй-жой масаласи долзарблик касб этди. Маълумотларга кўра, кейинги 20 йил мобайнида давлат ҳисобидан бирорта ҳам тураржой қурилмаган экан. Натижада яшаш шароитини яхшилаш масаласида мурожаат қилган шаҳарликлар рўйхати 32 минг нафарга етди.

Яқин икки йил ичида Президентимизнинг вилоятга қилган ташрифлари давомида ҳам мазкур масала кўтарилди. Юртбошимиз арзонлаштирилган намунавий лойиҳалар асосида уй-жойлар қурилиши кўламини кенгайтириш, қўшимча куч ва маблағ сафарбар этиш борасида топшириқлар бердилар. Шулардан келиб чиқиб, 2017 йилда Андижон шаҳрида 7 та етти қаватли тураржой қурилди. Жорий йилда эса бунёд этилаётган 14 та кўп қаватли уй қаторига яна олтита қўшилди. Бу билан чегараланиб қолинмади, албатта.

Ўтган асрнинг 30 — 40-йилларида тикланган, умумий ҳовли кўринишидаги уйларда кун кўраётганлар оғир аҳволда эди. Бундай манзарага Андижон шаҳрининг Мустақиллик маҳалласи ҳудуди, Пушкин, Бектош Раҳимов кўчаларини кезсангиз, ўзингиз гувоҳ бўласиз. Ҳеч қандай шароит яратилмаган каталакдек хонадонларда яшашга кўникканларнинг аксарияти кам таъминланган, боқувчисини йўқотган, ногиронлиги бўлган шахс, иш жойи тайин бўлмаганлар эканлиги масалани янада оғирлаштирарди.

Давлатимиз раҳбарининг жорий йил 19-20 майдаги ташрифидан сўнг маҳалла аҳли тақдирида туб ўзгаришлар бошланди. Вилоят ҳокимлиги томонидан уларга янги жойга, янги шароитга ўтиш тавсия қилинди. Хароба кулба ўрнига намунавий уйлар таклиф қилинса-да, дастлаб дадил рози-ризолик билдирилмади. Ахир, бекорга "Ўз уйим, ўлан тўшагим", дейилмаган. Ҳолбуки, пропискаси, ерга эгалик қилиш ҳуқуқи бўлмаганлар наинки икки қадам келадиган ҳовлида, балки кўлбола иситиш мосламаларидан фойдаланавериб, электр симлари чалкашиб кетган, қисқа туташув орқали ёнғин келиб чиқиши хавфи юқори шароитда кун кечириб келишган. Хонадон соҳиблари билан суҳбатлар асносида якуний қарорга келинди.

— Қаранг, 12 йил Пушкин кўчасидаги умумий ҳовлида яшаб келибмиз, — дейди Аъзамжон Қўлдошев. — Саккизта оила битта водопровод крани, умумий ҳожатхонадан фойдаланардик. Бу орада қизимиз вояга етиб, совчилар келди. Хўп, тўйини-ку тўйхонада ўтказармиз. Аммо қудаларни уйга таклиф қилолмаганимиздан хижолатда эдик. Мана, Мустақилликнинг 27 йиллиги маҳалласига қўни-қўшнилар билан кўчиб ўтдик. Уч хона уй, олди айвон. Ошхонаси, ҳаммоми алоҳида. Энди ҳар қанча меҳмон кутсак, тўйлар қилсак ярашади.

Яна Боғишамолга, бугунги кун тарихини яратаётган азамат қурувчиларга қайтамиз. Қудратли техника, 1000 га яқин ишчилар 10 гектар майдонни "забт" этишган. Манглайи терга ботган, юзи офтобда қорайган қўлигул усталар икки сменада кунни тунга уламоқдалар. Уйлар, иморатлар соат сайин бўй кўрсатяпти.

Юртбошимиз эътиборидан куч олган андижонликлар ҳудуднинг энг мураккаб муаммоси — уй-жой етишмовчилигини ҳал этишга астойдил бел боғлаганлар. Бу эзгу ишга бош қўшиш барча учун дил амрига айланди. Санъат усталарининг дала шароитидаги концерт кечалари кайфият улашса, қатор-қатор машиналарда етказилаётган қовун-тарвуз, мева-сабзавотлар, совғаси билан келувчи саховатпешалар карвони аримайди. Бўлажак хонадон соҳиблари ҳам "арғамчига қил қувват" билиб, ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Уйлар билан ҳамоҳанг равишда 216 ўринли мактаб, 60 ўринли боғча, оилавий поликлиника қурилмоқда. Иш ўринлари яратиш мақсадида макарон ва қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи цехлар ишга туширилади. Шу атрофда янги автомобиль савдо бозорининг ташкил қилинаётгани ҳам бандлик муаммосини ҳал этишга ёрдам беради.

Андижон вилояти автомобиль йўллари ҳудудий бош бошқармаси, "Андижон ҳудудий электр тармоқлари корхонаси" акциядорлик жамияти, "Водийгазтаъминот" ДУК вилоят филиали, вилоят "Сувоқава" давлат унитар корхонаси барча зарур муҳандислик-коммуникация тизимларини ишга тушираётган бўлсалар, Андижон шаҳар ҳокимлиги ободонлаштириш бошқармаси ходимлари атрофга гўзаллик ва файз киритмоқдалар.

140 та уйнинг маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан қурилаётган 30 таси Мустақиллик байрамига битказилади. Ҳомийлик асосида бунёд этилаётган 110 тасини эса октябрда фойдаланишга топшириш режалаштириляпти. Янги хонадонлар уйи бузилган фуқароларга бепул равишда, уйсизлар учун сотиб юбориш ҳуқуқисиз, шу ҳудудда қурилаётган мактаб, боғча, оилавий поликлиника ходимларига эса бошланғич тўловсиз ипотека кредити эвазига тақдим этилиши кўзда тутилган.

Икки юз етмиш километрлик Катта Фарғона каналини 45 кунда деярли қўл меҳнати билан қуриб, сув очган аждодлар авлоди бугун ўша кўтаринкилик, елкадошлик, ватанпарварлик анъаналарини давом эттиришмоқда. Насиб этса, Истиқлол тантаналари уй тўйларига уланади.

Саидаҳмад ШУКУРОВ,
Саминжон ҲУСАНОВ.

Хурсандбек АРАББОЕВ олган суратлар.

Депутат фикри

Ўзбекистон — ишончли ҳамкор

Ўтган икки йил давомида Ўзбекистоннинг инвестициявий салоҳиятини ошириш доир муҳим чора-тадбирлар ҳаётга татбиқ этилди. Биргина 2017 йилда хорижий шериклармиз билан 200 дан ортиқ ҳалқаро шартномалар, шунингдек, савдо-иқтисодий ва инвестиция соҳаларида қиймати қарийб 60 миллиард долларлик келишув ҳамда битимлар имзоланди. Чет эл мамлакатлари ва халқаро ташкилотлар билан амалий ҳамкорликни ривожлантириш бўйича 40 дан ортиқ "йўл хариталари" тасдиқланди.

[illegible]

Элдор ТУЛЯКОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, Бюджет ва иқтисодий ислоҳотлар қўмитаси аъзоси.

Ҳамжиҳатлик

Марказий Осиёни ягона тарих, умумий келажак бирлаштириб туради. Бу ҳақиқат давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилган эзгу ғояларда яққол акс этди, ўзининг ҳаётбахшлиги билан минтақа аҳолиси турмушида, том маънода, туб бурилиш ясади. Эндиликда дўстлик, оқибат, меҳр-муҳаббат тушунчалари маълум даврларда синовдан ўтишини ҳис этган ҳолда икки жонажон қўшни мамлакат бугунги глобал даврда тараққиёт ва ҳамжиҳатлик йўлидан дадил боришмоқда. Икки дарё оралиғидаги серҳосил заминда қадим-қадимдан иноқ ва аҳил яшаб келган халқларнинг туташ томирлари бир-бирларини тушунишга хизмат қилаётгани алоҳида мақтовга сазовор. Дўстлик, қардошлик, тинчлик, барқарорлик, ишонч туйғуларини мустаҳкамлагани учун Ўзбекистон раҳбарига минтақа халқлари қатори, Тожикистон аҳолиси ҳам миннатдорлигини билдирмоқда. Президент Имомали Раҳмоннинг юртимизга амалга оширилиши кутилаётган давлат ташрифи олдидан ўзбекистонлик бир гуруҳ журналистлар ушбу мамлакатда бўлишганида бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилишди.

Миллий кутубхона Душанбе шаҳри кўрки ҳисобланади.

ЎЗБЕКИСТОН — ТОЖИКИСТОН: ТУТАШ ТОМИРЛАР, ЯГОНА ТАРИХ ВА ЁРҚИН КЕЛАЖАК

Хўжанд — замонавий шаҳар

Тожикистон шимолида жойлашган Хўжанд шаҳрининг довруғи етти иқлимга кетган, десак муболаға эмас. Александр Македонский бу гўзал кентдан нарёғига ўтишни истамаганиданми ёки, ҳақиқатдан ҳам, Ер юзининг сўнгги нуқтасига етиб келдим, деб ўйлаганиданми, унга Александрия Эсхата (чекка Александр) номини берган эди. Босқинчи мўғуллар Мовароуннаҳрга юришларида Ўтрор ва Банокент забтидан сўнг тутқунликка тушган ўн минглаб асирларни бу ерга қул қилиб ҳайдаб келиб, қалъа мудофаасини синдирмоқчи бўлишган. Аммо Жалолиддин Мангубердининг устози ва дўсти, ғоят истеъдодли саркарда Темур Малик бошчилигидаги мудофаачилар Хўжанд қалъасини мардонавор туриб ҳимоя қилишади. Темур Малик ширвоний шаклда ёпилган қайиқлардан фойдаланиб, дарёнинг ўнг соҳилида жойлашган мўғуллар қароргоҳига ярим тунда тўсатдан ҳужум уюштириб, уларнинг кучини қирқишга муваффақ бўлган экан. Бугунги кунда мазкур қалъанинг қадимий меъморий шакли тикланиб, тарих музейи ҳам шу ердан жой олган. Ҳар куни бу ерга ташриф буюрган юзлаб маҳаллий ва хорижий сайёҳлар Темур Маликнинг ўлмас жасоратлари ҳақидаги ҳикояларни тинглашади. Унинг қаҳрамонликлари нафақат Хўжанд, балки Марказий Осиё халқларининг барчаси учун беқиёс ибрат эканлигини эътироф этишади. Унинг жасоратлари мангуликка дахлдорлиги хусусида ўзбек ва тожик адиблари, санъаткорларининг тарихий асарлари гувоҳлик беради. Ғоят мураккаб тақдир йўлини босиб ўтган Темур Малик ҳаёти, ирқу миллатидан қатъи назар, юртни севиш, унинг равнақи учун қўлидан келган барча ишни қилишнинг ёрқин намунасидир. Буюк саркарданинг хотирасини абадийлаштириш учун Хўжандда бунёдкорлик ишлари давом эттирилаётгани таҳсинга лойиқ. Жалолиддин Мангуберди ёдга олинган заҳотиёқ, дарҳол Темур Малик ҳам эсга тушади. Бу икки халқнинг турмуш тарзи, урф-удуми, қиёфаси бир бўлгани сингари қаҳрамонлари ҳам бир эканлиги уларни янада яқинлаштиради.

Йигирманчи асрда инқилоблар, урушлар жафокаш бу икки халқнинг бошига қанчадан-қанча кулфатлар солди. Шу билан бирга илм-фан, маданиятда юксалиш даврини ҳам тарих саҳифаларига муҳрлади. Темур Малик ҳимоя қилган Хўжанд қалъасидан унча олис бўлмаган жойда лойдан тикланган уйчада улғайиб, турмуш кечириш мушкуллигидан отаси билан Қўқон томонларга мардикорчиликка жўнаган хипча ўспирин кейинчалик ўзбек илм-фани дарғаси сифатида донг таратди. Ўрта Осиё Давлат университети (ҳозирги Ўзбекистон Миллий университети) асосчиларидан бири эканлигидан ташқари, Ўзбекистон Фанлар академиясининг биринчи президенти бўлди. "Улуғбек ва унинг илмий мероси" асари эса унинг номи мангулик билан бўйлашиб кетишига кафолат яратиб берди. Хўжанддан чиқиб, ўзбек илм-фанига беқиёс улуш қўшган бу ўспирин академик Тошмуҳаммад Ниёзович Қори Ниёзий эди! Қомусий билим эгаси бўлган бу улуғ алломанинг ҳаёти ва ижоди бугунги кунда ҳар иккала мамлакат ёшлари учун ибрат мактабидир.

Муғ қалъаси — дўстлик қўрғони.

Сиёсий-иқтисодий, ижтимоий-маданий жиҳатдан ривожланиб бораётган Суғд вилоятининг маркази Хўжанд минтақадаги йирик саноатлашган шаҳарлардан бири ҳисобланади.

— Ҳозирги кунда қўшни Ўзбекистон билан алоқаларимиз ривожланиб бориши ҳар иккала томон учун манфаатлидир, — дейди вилоят ҳокими Ражаббой Аҳмадзода. — Туризм ва тадбиркорликка мамлакатимизда алоҳида эътибор қаратилаётган жорий йилда "Ўзбекистон ҳаво йўллари" Миллий авиакомпанияси хизматларидан фойдаланишимиз бу соҳадаги имкониятларимизни янада кенгайтирди. Ўзбекистонда иссиқхоналар ташкил этилиши намунали йўлга қўйилган экан. Бу соҳадаги тажрибалар ҳам биз учун самарали бўлади. Ижтимоий-гуманитар, маданий-маърифий соҳаларда алоқаларни йўлга қўймоқдамиз. Спорт, илм-фан ҳар иккала мамлакат ёшларининг бир-бирлари билан борди-келди алоқаларини мустаҳкамлайди. Шу мақсаддан келиб чиқиб, турли тадбирлар ўтказилиши режалаштирилган. Тожик-ўзбек ишбилармонлари ҳамкорлигида корхоналар ташкил этилиши бўйича илк қадамлар қўйилмоқда.

Тожикистон мустақиллиги йилларида улуғ форс-тожик шоири Камол Хўжандийнинг ҳоки Табриздан келтирилиб, унинг уй-музейига асос солинди. "Баҳористон" санаторийси, "Истиқлол" мажмуаси, шайх Маслиҳаддин Бадеуддин Нурининг мақбараси шаҳарнинг диққатга сазовор масканларидандир. Айниқса, туну кун дарвозалари ёпилмайдиган Пайшанба бозори шарқона шукуҳи билан эътиборни тортади.

Ўтган асрда хўжалик раҳбарлари Саидхўжа Ўринхўжаев, Абдуғафур Самадов қишлоқ хўжалиги соҳасида донг таратган эди. Уларнинг эришган ютуқлари иттифоқдош республикалар хўжаликларига ибрат қилиб кўрсатилар эди. Саидхўжа Ўринхўжаевнинг шаҳардан унча узоқ бўлмаган ўз хўжалигида "Арбоб" деб номланган беқиёс сарой бунёд эттиргани ҳам ҳаммага маълум. Ўзига хос меъморий тузилишга эга бўлган бу иншоот муҳташамлиги билан ҳануз кишини лол қолдиради. Унинг айвонидан Хўжанд шаҳри, ўртадан тасмадек оқиб ўтаётган Сирдарё, дарёнинг нарёғидаги Мўнуғил тоғи кафтдагидек яққол кўзга ташланиб туради. 1992 йил республика парламентининг 16-сессияси шу ерда бўлиб ўтгани унинг тарихийлик аҳамиятини янада юксалтирган. Тожикистон Президенти Имомали Раҳмоннинг сиёсий фаолияти ҳам айнан шу жойдан бошлангани туфайли сарой мамлакат аҳолисининг ўзига хос зиёратгоҳига айланган.

Тоғли ўлка мўъжизаларга бой.

"Куй яқин, оҳанг яқин — дил яқин!"

Суғд вилоятининг қадимий тарихга эга бўлган шаҳарларидан яна бири Истаравшанга йўл олган Ўзбекистон журналистларини Муғ деб аталган тепаликка қурилган амфитеатрнинг муҳташам дарвозалари олдида карнай-сурнай садолари, нон ва асал билан кутиб олишди.

— Дўстлигимиз асалдек ширин бўлишини истаймиз, — дейди истаравшанлик шоира Раъноси Зоирдўхт. — Шунинг учун туз ўрнига асал қўйдик.

Ажабо, шунчалик соғинч, меҳр-муҳаббат, яқинлик!

Ўйин-кулги, куй-қўшиқ, рақсу қувончлар!

Ким айта олади, бу икки халқни бир-биридан узоқда деб?

Куй яқин, оҳанг яқин — дил яқин!

Тил эса кўнгилдан муждалар олиб чиққанида ишққа эврилиб, барчага бирдек тушунарли бўлиш қудратига эга. Зеро, улуғ Жалолиддин Румий лутф этганидек:

Ишқ тили рубоб тилидек сир эмиш,
Турку арабу юнонга бир эмиш.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур "толе йўқ"лигидан ўз юртини тарк этар экан, йўл-йўлакай Ўратепа ва унинг теварак-атрофидаги қишлоқларда ойлаб яшайди. Бобурчак қишлоғи, Бобур тоши сингари ундан қолган ёдгорликларни маҳаллий аҳоли эъзозлаб келади. Айтишларича, Заҳириддин Муҳаммад Бобур тоғ этакларидаги булоқ бошида ўз қўли билан ўтқазган зирк дарахти яқин-яқинларгача бўлган, бу ерда одамлар яшай бошлагач, шу зирк туфайли қишлоқ номини "Бобурчак" деб аташган экан.

— Сирдарё вилояти аҳолиси учун Ўратепа тоғлари ажойиб дам олиш маскани бўлиб келган, — дейди Тожикистон Ёзувчилар иттифоқи аъзоси Султонмурод Ҳожибоев. — Уларга ҳозир ҳам бағримиз очиқ. Пиримқул Қодиров ўтган асрнинг етмишинчи, саксонинчи йилларида туғилган қишлоғи Кенгкўлга тез-тез келиб турардилар. Ўшанда Ўратепада китоб дўконлари кўп бўларди. Абдувоҳид исмли марказий кутубхона директорини Пиримқул ака яхши таниб қолганлари учун у Одил Ёқубов, Озод Шарафиддинов, Эркин Воҳидов, Ўткир Ҳошимовни ҳам яхши таниб қолган, учраган одамга уларни танишини айтиб, мақтаниб юрарди. Айниқса, Эркин Воҳидовга бу ерлар жуда ёқиб қолганидан дам олиш масканларимизга ўзлари ҳам келиб-кетаверардилар.

Ардоқли ўзбек шоирининг:

Дўст билан обод уйинг,
Гар бўлса у вайрона ҳам.
Дўст қадам қўймас эса,
Вайронадир кошона ҳам,

деган унутилмас сатрлари ҳам эҳтимол ўшандаги меҳру муҳаббатлар тафтидан шоир қалбида алангаланиб, беихтиёр тилига қуйилиб келгандир?

— Пиримқул Қодиров ўша маҳаллардаги бир мақоласида ўзбек-тожик халқларининг дўст-биродарлигини Ўратепадаги қишлоқлар мисолида тасвирлаб берган эди, — дея давом этади С. Ҳожибоев. — Бир қишлоқда тожиклар яшаса, иккинчисида ўзбеклар истиқомат қилади, деб ёзган эди севимли ёзувчимиз.

Ўратепа аҳолиси орасида икки халқнинг яқинлигини ифода этувчи турли-туман латифанамо гаплар юради. Шундайлардан бирида айтилишича, Ўратепанинг сомон бозорида икки томчи сувдек бир-бирига ўхшаб кетадиган тожик билан ўзбек учрашиб қолибди.

— Бу менми ё бу сенмисан? — дермиш ўзбек соддадиллик билан унинг кўксига бармоғини нуқиб.

Бошқа бир ҳангома эса қовун бозори ёнидаги сўрида болғалик билан суркатлик ёнма-ён қовун еб ўтиришгани ҳақида.

— Худоба шукр! — дебди болғалик ўзбек қовунни еб бўлгач, ўзини тожик тилининг билимдони кўрсатганича.

— Худога шукр! — дермиш суркатлик тожик ҳам тил борасида ундан қолишмаслигини намойиш этганича.

Муғ тепалигидаги амфитеатрнинг атрофини ўраган айвонларда Истаравшаннинг тожигу ўзбек қишлоқлари аҳолиси ўз ҳунарларини намойиш қилаётган экан. Дарвоқе, бу туманда ёғоч ўймакорлиги, пичоқчилик, кандакорлик, кулоллик, тўқимачилик, темирчилик сингари халқ ҳунармандчилиги қадим-қадимдан ривожланиб келган. Бугунги саноатлашган замонда бундай кўҳна ҳунарлар билан рўзғор тебратиш анчалик мушкул кечса-да, қадрият сифатида улар халқ орасида ҳамон эъзозлаб келинади. Ҳавоси салқин бу ҳудудда қишлоқ хўжалигининг мевачилик, сабзавотчилик соҳалари ҳам яхши ривожланган.

— Илгари Тошкент бозорларида биз олиб борган сабзи-картошка, олма-нокларни талашиб-тортишиб олишарди, — дейди Чорбоғ қишлоғида истиқомат қилувчи деҳқон Ҳабибилла Нуруллаев. — Ҳовлимда етиштирган олмаларга Қўйлиқ бозоридан харидорлар келиб, ўзлари олиб кетишарди. Қовун-тарвузларни эса Мирзачўлдан келтирардик.

Ўратепа қир-адирларида узумчиликни ривожлантириш учун ҳам беқиёс имкониятлар мавжуд экан. Бозорлар очиқ бўлса, маҳсулотни олиб турса, бу соҳалар ўз-ўзидан ривожланаверади.

— Бу томони Жиззах, бу ёғи Сирдарё вилоятлари бизнинг ён қўшнимиз, — дейди Истаравшан тумани ҳокими Баҳром Иноятзода. — Ўзбекистоннинг кўп жойларида бўлгани каби Зомин тоғлари билан туташиб кетган бизнинг баҳаво қир-адирларимизда ҳам экотуризмни ривожлантириш имкониятлари катта. Айниқса, ёз ойларида тоғ ҳудудларидаги соя-салқин жойларда, шарқироқ булоқлар бўйида дам олишга нима етсин?

Туман ҳокими эътироф этганидек, табиатнинг бағри кенг, у ҳеч кимдан ўз саховатини аямайди.

Тошга битилган байтлар

Ўратепадан чиқиб мамлакат пойтахти Душанбе шаҳри сари йўналган тоғ йўли бўйидаги сўлим масканда ижодий гуруҳни шаҳристонликлар кутиб олишди. Шаҳристонда олиб борилган археологик изланишлар натижасида Марказий Осиё тарихига оид қимматли маълумотлар топилганини мутахассислар яхши билишади. Шаҳристон довонидан ўтгач, Айний, Мастчоҳ туманлари бошланди. Заҳириддин Муҳаммад Бобур "Масчонинг пастки кенти Оббурдондир. Оббурдондан қуйироқда бир чашма бўлиб, бу чашмадан юқориси Масчога қарашли. Қуйиси Палғарга тааллуқлидир. Ушбу чашма бошида, унинг ёқасидаги тошга бу уч байтни сабт эттим.

Шунидамки, Жамшеди фаррухсиришт,
Ба сарчашмае бар санге навишт:
Бар ин чашма чун мо басе дам заданд,
Бирафтанд то чашм барҳам заданд.
Гирифтем олам бо мардию зўр,
Ва лекин набурдем бо худ ба гўр".

Маъноси:

Эшитган эдимки, Жамшиддек номдор
Бош булоқ тошига ёздирди ёдгор:
Бу булоқ бошига кўплар етдилар,
Кўз юмиб очгунча йитиб кетдилар.
Мардлигу зўрлик-ла оламни олдик,
Лекин қабристонга қуруқ йўл солдик.

Форс адабиётининг буюк намояндаси Саъдий Шерозий қаламига мансуб байтлар битилган бу тошни машҳур тарихчи олим Александр Семёнов "Бобур тоши жаҳоннинг энг машҳур музейлари зийнати бўла олади!" дея таърифлагани ҳақида гап-сўзлар юради. Ҳозирги кунда Тожикистон Республикаси Фанлар академияси Тарих институтида сақланаётган мана шундай сип-силлиқ қора тошлардан яна бири Тожикистон Миллий музейида ҳам бўлиб, унда ҳам Мирзо Бобур Шайх Саъдийнинг пурмаъно сатрларини тошга битган. Бу битикларда акс этган инсон ҳаётининг мазмун-моҳияти, яшашдан мақсад-муддао нима эканлиги ҳақидаги умрбоқий ғоялар бугун ҳам ўз аҳамиятини йўқотган эмас. Буюк зотларнинг умумбашарий ғоялари қисқа умри давомида инсон ҳаётини безайдиган асосий нарсаларга эътибор қаратиши лозимлигига ундайди.

Меъморий ечимининг ўзи бир мўъжиза

Китобга бўлган муносабат орқали ҳар қандай жамият ҳақида тасаввур ҳосил қилиш мумкин. Тожикистон кутубхоналарида ўтган асрда чоп этилган барча китоблар ҳам кўз қорачиғидек эъзозлаб, асраб келинади. Шу сабабли қишлоқ кутубхоналари захиралари ҳам анча бой. Мамлакат шаҳарларидаги марказий кутубхоналар эса пойтахт Душанбе шаҳридаги Тожикистон Миллий кутубхонаси билан замонавий ахборот узатиш технологиялари орқали доимий алоқада. Миллий кутубхона меъморий ечимининг ўзи бир мўъжиза, унинг ташқи кўринишиёқ кишини ҳайрат олами сари етаклайди. Унинг деворлари кулранг тусда бўлиб, киши руҳида аллақандай ёқимли таассурот уйғотади. Узоқдан қараган кишига саҳифаси очиб қўйилган китобни эслатади. Тожик маданиятига ҳисса қўшган 22 нафар ижодкорнинг бюсти китоб саҳифаларидан боқиб тургандек. 2012 йил 20 мартда Президент Имомали Раҳмон иштирокида очилган тўққиз қаватли мазкур кутубхонанинг узунлиги 167, баландлиги 52 метрни ташкил этади. Унинг умумий майдони 45 минг квадрат метрга тенг. Ўнлаб ўқув заллари, галереялар, тадбир ва кўргазмалар ўтказишга мўлжалланган залларга эга.

— Кутубхонамизда мижозларга замонавий хизмат кўрсатиш учун барча қулайлик мавжуд, — дейди халқаро муносабатлар ва маданий алоқалар бўйича директор ўринбосари Салима Ражабова. — Электрон каталог ва кутубхоналар тузилган, юксак даражада хизмат кўрсатиш мақсадида инновацион лойиҳалардан фойдаланяпмиз.

Мазкур кутубхона Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси билан мустаҳкам алоқа боғлаган.

Қайирмаликлар

Қашқадарё вилоятининг Ғузор туманидан бир гуруҳ ҳамюртларимиз ўтган асрнинг ўттизинчи йилларида Кўлобга бориб жойлашиб қолишган экан. Ҳозирги кунда улар Томошатепа деган жойда яшашади.

— Ғузорнинг Қайирмасиданмиз, — дейди ўзини Ҳожихушназар Ражабов деб таништирган оппоқ соқолли саксон яшар отахон. — Ота-боболаримиз туяга ўтириб, бу ерга келиб қолишган. Мана ҳозир кўпайишиб, 400 хўжаликка етдик.

— Қавму қариндошларимиз, уруғларимиз билан борди-келди қилиб турамиз, — дейди Мирзо Менглиев. — Биз энди шу ерга кўникдик.

Қадим афсоналарга ўхшаб кетадиган бу воқеа ҳайратланарлидир. Бу ёғини олиб қарасангиз, Ўратепада ҳам Қайирма қишлоғи бор. Ўзбекистон халқ шоири Ҳалима Худойбердиева Боёвут туманида таваллуд топган бўлса ҳам, ота-боболари шу қишлоқдан. Тошкент, Сирдарё вилоятларида ҳам қайирмаликлар истиқомат қилади.

Бу мисолдан ҳам кўриниб турибдики, ўзбегу тожик эт билан тирноқ каби бир-биридан ажралмас оға-инилардир.

— Бу бир синов даври, — дер экан Самарқанд вилоятининг Ургут туманида таваллуд топиб Душанбе шаҳрида яшаган зуллисонайн шоир Ўлмас Жамол маҳалладошларига таскин-тасалли берганича. — Кун келиб бир мард ўртага чиқадию, алоқаларимиз яна тикланганида мана шу синов даврининг сабоқлари ҳали жуда асқатади.

Бохтар шаҳрининг Ургут маҳалласида кексалар марҳум зуллисонайн шоир Ўлмас Жамолнинг бу сўзларини эслашиб, унинг ўзи бу кунларни кўролмаганига афсусланишди, унинг руҳига ўзбек ижодкорлари билан биргаликда дуо ўқишди.

Синов даври ортда қолди.

Энди эса замондан ортда қолмай ҳамнафас ҳаракат қилиш, бир-бирини тушуниш томирлари туташ, тарихи ягона, келажаги муштарак халқларимиз манфаатларига хизмат қилади.

Шойим БЎТАЕВ,
«Халқ сўзи» махсус мухбири.
Тошкент — Хўжанд — Душанбе — Тошкент.

«Ўзбекистон туфайли дунёга танилдим»

Мақом ижрочиси, хушовоз хонанда Симара Иманова билан Озарбайжон маданият ва санъат университетида учрашдик. У бизнинг Ўзбекистондан эканлигимизни эшитгач, ҳаяжон ва самимият билан шундай деди: "Юртингиз мен учун ўз Ватанимдек азиз. Зеро, Самарқандда ўтказиладиган "Шарқ тароналари" халқаро мусиқа фестивали сабаб дунёга танилдим. 1997 йилда, 19 ёшимда ушбу санъат анжуманида қатнашиб, Гран-при олганимни ҳеч қачон унутмайман".

Озарлар ҳар икки гапининг бирида "Жоним сизга қурбон бўлсин" дея лутф этишади. Қайси соҳа вакили бўлишидан қатъи назар, Низомийдан, Фузулийдан, Воқифдан байтлар айтишади. Санъатимиз, маданиятимиз, адабиётимиз бир эканлигини эътироф этиб, Алишер Навоий, Бобур, Машраб, Фурқат каби бобокалонларимиз мисраларини ёддан ўқишадики, бундай ҳолатларга кўп гувоҳ бўлиб, ҳайратимиз ошди.

Симара эса бармоқлари билан олдидаги столни чертганча Навоий ғазалига басталанган "Қаро кўзим" ашуласини шунчалик берилиб ижро этдики, биз, меҳмонларга қўшилиб мезбонлар ҳам "Тасанно, офарин" дея хонандани олқишлади.

— "Шарқ тароналари" биринчи халқаро мусиқа фестивалига таклиф этилганимда, жуда ҳаяжонланган эдим, — дейди у. — Негаки, ёш ва тажрибасиз эдим. Қолаверса, бундай нуфузли анжуманда ўша йили 40 га яқин мамлакатлардан мана-ман деган санъаткорлар қатнашиш истагини билдирган... Орадан 21 йил ўтган бўлса ҳам, ўша лаҳзаларни худди ҳозиргидек эслайман. Чиқиш навбати менга етгач, сухандон: "Симара Иманова, Озарбайжон Республикаси" деб эълон қилди. Афсонавий Регистон майдонига йиғилганлар гулдурос олқишлар билан мени кутиб олишди. Бу илк далда бўлди. Тезда ўзимни қўлга олиб, қўшиқни бошладим. Биласизми, мени яна нима ҳаяжонлантирди? Регистонда ҳар бир оҳанг, овоз ўзгача жаранглар экан, бундан қаттиқ таъсирландим, илҳом олдим. Ижроимдан сўнг тингловчилар узоқ қарсак чалишди. Очиғи, мен ўзбекларнинг санъатни бунчалик севиши, қадрлаши, қўшиқни берилиб тинглашини кўриб, лол қолдим. Бугунги кунда Ўзбекистонда санъат ва маданият соҳасини ривожлантиришга бўлган эътибор янада юксалганидан ҳавасдаман. Айниқса, Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан 2018 йилда Ўзбекистонда халқаро мақом санъати анжумани ўтказилишини эшитиб, хурсанд бўлдим. Биласиз, Озарбайжонда ҳам бундай фестиваль бор. Ўйлайманки, ҳар икки мамлакатда уюштириладиган санъат анжуманлари ўнлаб, юзлаб истеъдод эгаларини кашф этиш, икки томонлама ўрнатилган дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Диллашув

Бугунги кунда Ўзбекистонда санъат ва маданият соҳасини ривожлантиришга бўлган эътибор янада юксалганидан ҳавасдаман. Айниқса, Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан 2018 йилда Ўзбекистонда халқаро мақом санъати анжумани ўтказилишини эшитиб, хурсанд бўлдим. Биласиз, Озарбайжонда ҳам бундай фестиваль бор. Ўйлайманки, ҳар икки мамлакатда уюштириладиган санъат анжуманлари ўнлаб, юзлаб истеъдод эгаларини кашф этиш, икки томонлама ўрнатилган дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Озарбайжон халқ артисти Симара Иманова — айни пайтда университет доценти. У ёшларга мусиқа ва анъанавий ижрочилик йўналишида сабоқ беради. Санъатнинг беқиёс кучи ҳамда инсон онгига таъсири ҳақида фикр билдирар экан, жумладан, шундай деди:

— Мусиқа санъати инсонни ҳамиша эзгуликка чорлайдиган, ҳар қайси одамнинг қалбидаги энг нозик, энг гўзал туйғуларни уйғотадиган буюк илоҳий куч. Турли миллат, тил ва эътиқодга мансуб одамларни, элу элатларни ҳеч қандай таржимонсиз бир-бирига боғлашда, муштарак мақсадлар йўлида бирлаштиришда бирор-бир санъат тури бунчалик қудратга эга эмас. Бунинг исботи 2015 йилда — "Шарқ тароналари" ўнинчи халқаро мусиқа фестивалига меҳмон сифатида таклиф этилганимда ҳам яққол кўзга ташланди. Зеро, фестиваль давомида хорижлик санъаткорлар нафақат Самарқанд шаҳрида, шу билан бирга, Тайлоқ, Жомбой, Оқдарё туманларида ҳам ўз чиқишларини намойиш этишди. Уларнинг куй-қўшиқларига маҳаллий аҳоли вакилларининг жўр бўлиши меҳмонларга янада илҳом бағишлади. Жумладан, ана шундай учрашувларнинг бирида Филиппин ҳамда Жанубий африкалик созанда ва хонандаларнинг бадиий дастурлари мезбонларга қанчалик завқ улашган бўлса, маҳаллий хонандаларнинг қўшиқлари Ер юзининг олис нуқталаридан келган меҳмонлар ҳавасини уйғотди. Чунки куй-қўшиқ, тароналар тили, миллати бошқа-бошқа бўлган давлат вакилларини ягона мақсад — Тинчликни мадҳ этишга ундаган эди.

Ўзбекистон раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг чиқишларини интернет орқали кузатиб бораман. У кишининг бугунги шиддатли даврда жаҳонда тинчлик ва осойишталикни сақлаш, гўзал ҳаётни қадрлаш, олис ва яқин мамлакатлар билан ўзаро муносабатларни мустаҳкамлаб, турли халқларнинг маданий бойликларидан бир-бирини кўпроқ баҳраманд этишга оид ташаббуслари беқиёс аҳамиятга эга. Шу боис бу инсонга бўлган ҳурматимни намойиш этишдан чарчамайман. Тилагим, Президентингиз соғ-омон бўлсин. Қилаётган хайрли ишларини давом эттиришида Аллоҳ куч-қувват ато этсин.

Симара Иманова билан хайрлашар чоғимизда, у жаҳоннинг кўплаб мамлакатларида концерт дастури намойиш этганини айтгач, барибир энг катта орзуси ушалмаганини ҳам билдирди. Қандай орзу экан, дея қизиққан эдик, жавоб шундай бўлди: "Ўзбекистонда, Регистон майдонида яккахон чиқишим билан юртингиздаги санъат мухлисларини хушнуд қилсам, армоним қолмайди!"

— Ниятингизга етишингизга тилакдошмиз.

Мақсуд ЖОНИХОНОВ,
«Халқ сўзи» махсус мухбири.
Боку, Озарбайжон Республикаси.

Жиззах томонларда

Йўловчилар узоғи яқин бўлди

Жиззах шаҳридан Мирзачўл тумани маркази Гагарин шаҳрига қадар янги поезд қатнови йўлга қўйилди.

— Бундан ўн йиллар олдин туманимиздан вилоят марказига поезд қатнови йўловчилар камлиги рўкач қилиниб тўхтатиб қўйилганди, — дейди фуқаро Тозагул Алланазарова. — Поезд қатновининг қайта тикланиши кўпчиликнинг қувончига сабаб бўлди. Тадбиркорлик билан шуғулланувчилар учун бу йўналиш жуда қўл келмоқда.

Фермер опанинг болажонларга туҳфаси

Дўстлик туманидаги Манас қишлоғида фаолият олиб борувчи "Абди ота" фермер хўжалиги раҳбари Муқаддас Абдиева давлат таълим стандартлари асосида фаолият олиб борувчи янги боғча қуриб берди. Унда болаларнинг дам олишлари, машғулотлар ўтказиши учун барча шарт-шароит яратилган.

— Асосий харажатларни фермер хўжалигимиз ҳисобидан амалга оширдик, — дейди Муқаддас Абдиева. — Етмаганига "Ўзсаноатқурилишбанк" туман бўлимидан 17 миллион сўм кредит олдик.

Инглиз, рус тилларини ўргатиш йўлга қўйилган бу боғча 15 нафар болажонни бағрига олди.

"Қувонч" ижодга киришди

Жиззах вилояти мусиқали драма театри қошида "Қувонч" болалар ҳаваскорлик театр-студияси ташкил этилди.

— Масканимизда театр санъатига қизиқувчан ёшлар йиғилган, — дейди театр-студияси бадиий раҳбари Гулшан Каримова. — Уларга устоз санъаткорлар сабоқ бермоқда.

Ижодий жамоа томонидан "Хасис бой ва хизматкор" номли театрлаштирилган томоша саҳналаштирилди. Мазкур спектакль қатор таълим муассасалари, ҳарбий қисмлар ҳамда ёзги оромгоҳларда намойиш этилди.

Толибжон ЭРГАШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҚУЛАЙЛИК

Замонавий аквапарк

Самарқанд шаҳрида "Дабусия Самарқанд аквалайн" масъулияти чекланган жамияти томонидан замонавий аквапарк бунёд этилди.

Ушбу масканда алоҳида чўмилиш жойи, бассейн, жакузи, аттракционлар мавжуд. Бу ерда бир вақтнинг ўзида минг, кун давомида эса қарийб тўрт минг нафарга яқин кишиларга хизмат кўрсатилади.

Аквапаркда махсус автотураргоҳлар, умумий овқатланиш шохобчалари ҳам ишлаб турибди.

— Мазкур лойиҳа қийматининг 40 фоизи хитойлик инвесторларга тегишли, — дейди ижрочи директор Баҳриддин Иброҳимов. — Йил охиригача яна қишки бассейн, соғломлаштириш маркази, 200 ўринга мўлжалланган меҳмонхона қурилишини якунига етказиш режалаштирилган. Айни пайтда 30 нафар ходим фаолият юритяпти. Тўлиқ қувватда иш бошланиши билан яна 90 нафар юртдошимизнинг бандлиги таъминланади.

Мамадиёр ЗИЁДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

QQB | QISHLOQQURILISHBANK

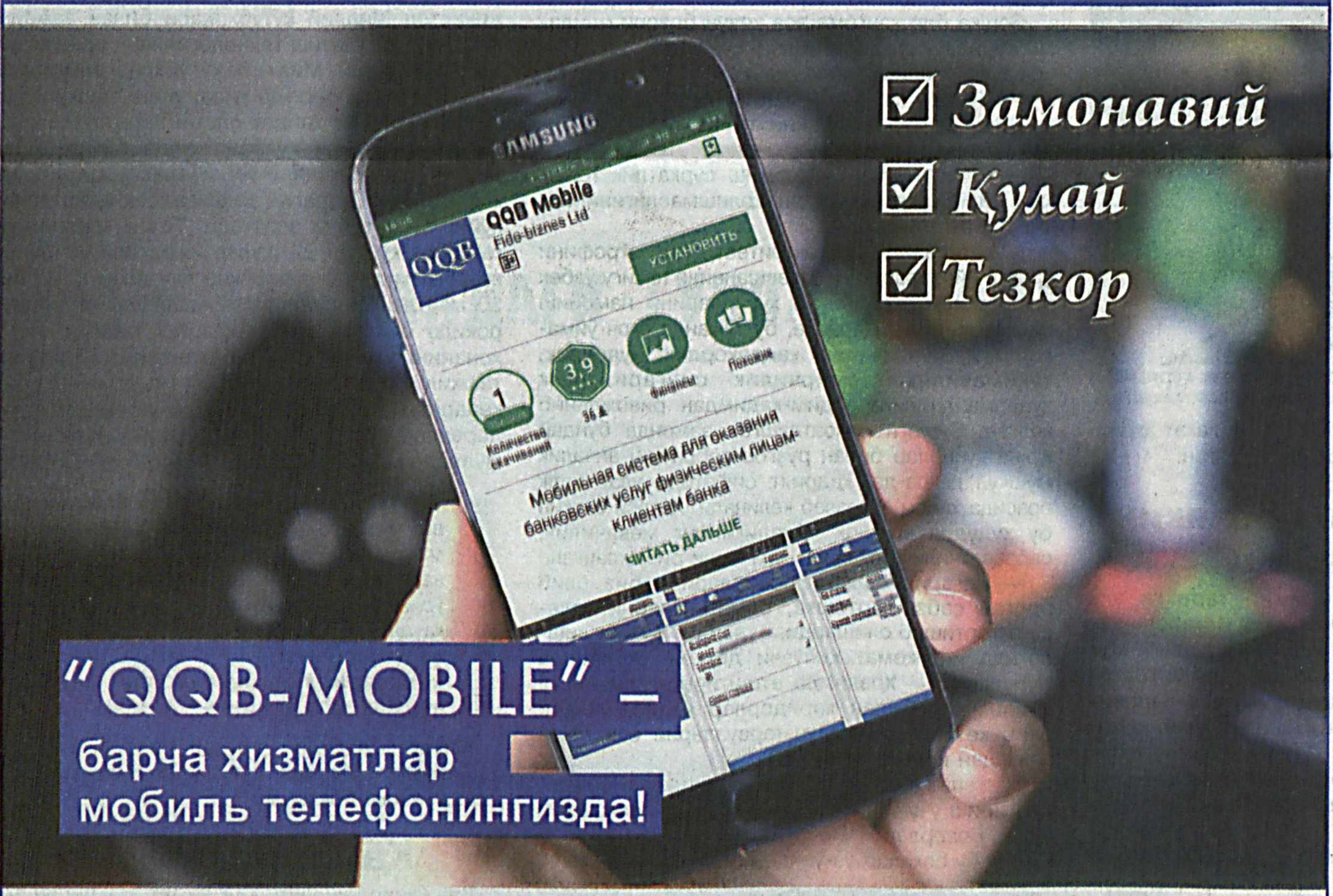

ДАСТУРДАН ФОЙДАЛАНИБ:

- Мобиль алоқа операторлари, шаҳар телефони, интернет провайдерлар, рақамли телевидение хизматлари;
- «Қишлоқ қурилиш банк»дан олинган истеъмол ва ипотека кредитлари;
- коммунал хизматлар;
- Тошкент шаҳар Йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси жарималари учун тўловларни амалга ошириш мумкин.

Илова ёрдамида «МУНИС» тўлов тизими орқали «Қишлоқ қурилиш банк» АТБ пластик картасидан маблағларни бошқа банк пластик картасига ўтказиш имконияти мавжуд.

«Қишлоқ қурилиш банк» – фаровон ҳаётингиз хизматида!

(+99871) 150-39-93, 150-76-47 www.qqb.uz

Хизматлар лицензияланган.

495R/

«TO'PALANG HPD HOLDING» МЧЖ

қурилиш-монтаж, кадрлар ишини юритиш, иқтисодиёт соҳалари бўйича малака ва тажрибага эга бўлган ёш мутахассисларни

танлов асосида ишга қабул қилиш мақсадида

2018 йил август ойининг пайшанба кунлари соат 15.00 дан бошлаб соҳадаги етук мутахассислар иштирокида танлов эълон қилади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Алишер Навоий кўчаси, 22-уй.
«Ўзбекгидроэнерго» АЖ биносининг ён томонидан кирилади.
Мўлжал: Ёшлар театри.
Автобуслар: 28, 69, 91, 115, 168, 173.
Мурожаат учун телефон: (+99895) 475-60-70.

657R/328

«ELXOLDING»

ЮК ТАШУВЧИ МОТОЦИКЛЛАР

ТЎЛОВ ШАКЛИ — ТУРЛИЧА ВА КРЕДИТГА.

Тел.: (+99893) 330-50-00, (+99871) 239-12-54.

Манзил: Самарқанд ш., Гагарин к., 36-уй. Мўлжал — «КИНАП» заводи.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди уюшма аъзоси

Йўлдош МУҚИМОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси жамоаси Адиб Собир Термизий номидаги Сурхондарё вилояти Ахборот-кутубхона маркази директори вазифасини бажарувчи Маъруф Абдушукуровга онаси

Чинпихол АЛИҚУЛОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2008 йил 15 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси – 229. Буюртма Г – 845. 78 048 нусхада босилди, ҳажми – 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А–2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетамиз ҳақидаги маълумотларни юклаб олиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона (0-371) 233-52-55;
Котибият (0-371) 233-10-28; Эълонлар (0-371) 232-11-15.

ISSN 2010-6726

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор М. Бегмуратов томонидан саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: (0-371) 233-11-07.

МАНЗИЛИМИЗ:
100000,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — У. Файзиева.
Навбатчи — Д. Каримов.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41. ЎзА якуни — 22.20 Топширилди — 01.55 1 2 3 5 6